

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina v roce 2018

Zpracoval:
Vedoucí oddělení:
Informační služby:
Kontaktní zaměstnanec:

Krajská správa ČSÚ v Jihlavě, oddělení informačních služeb
Ing. Jiří Teplý
tel.: +420 567 109 062, e-mail: infoservisvys@czso.cz
Ing. Vlastislav Valda, e-mail: vlastislav.valda@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: **www.czso.cz**

Údaje o Kraji Vysočina kraji naleznete také na Internetu: **www.jihlava.czso.cz**

Obsah

Úvod.....	4
1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ.....	7
2. SOCIÁLNÍ VÝVOJ	12
3. EKONOMICKÝ VÝVOJ.....	19
4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	27

Tabulková příloha	29
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj	30
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj	31
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj	32
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí	33

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Kraje Vysočina v roce 2018, s návazností na vývoj v předchozích letech. Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2018. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2017. V některých případech jsou pro hodnocení využívány údaje předběžné, které mohou být později zpřesněny.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetu na adrese www.jihlava.czso.cz, v tabulce Nejnovější údaje o kraji a Aktualitách. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje [Statistická ročenka Kraje Vysočina](#) pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Existuje poměrně široká nabídka ukazatelů, které jsou publikovány čtvrtletně ve [Statistickém bulletinu Kraje Vysočina](#), a které poskytují obraz o vývoji regionu z krátkodobého pohledu. Některé z nich dokonce můžeme považovat za určitý ekvivalent konjunkturálních indikátorů používaných na celorepublikové úrovni.

Souhrn hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Téměř polovinu obcí na Vysočině tvoří malé vesnice do 199 obyvatel.
- Až do roku 2017 se snižoval počet obyvatel kraje – především vlivem záporného migračního salda a částečně i snižujícího se přirozeného přírůstku.
- Nejvíce lidí opouští okres Třebíč, pouze na Jihlavsku počet obyvatel neklesá.
- Počet narozených dětí zůstává relativně vysoký, nadále se zvyšuje průměrný věk rodiček, poprvé nepatrně poklesl podíl dětí narozených mimo manželství. Klesá počet potratů. Úmrtnost v Kraji Vysočina je dlouhodobě pod úrovní České republiky.
- Neustále přibývá osob ve věku 65 a více let, zvyšuje se průměrný věk obyvatel, u žen se dále prodlužuje střední délka života neboli naděje dožití při narození.
- Muži i ženy vstupují do manželství stále ve vyšším věku, v kraji klesá počet rozvodů, zhruba polovina rozvodů připadá na manželství trvající 15 a více let.

Sociální vývoj

- Nárůst počtu zaměstnaných osob, úbytek nezaměstnaných, zvýšení míry ekonomické aktivity.
- Kraj Vysočina v mezikrajském srovnání vykazuje nejvyšší podíl zaměstnaných osob v primárním sektoru a nízký podíl sektoru terciárního.
- Podíl nezaměstnaných v posledních letech klesá. Nejnížší nezaměstnanost je dlouhodobě vykazována v okrese Pelhřimov a nejvyšší na okrese Třebíč. Dále poklesl počet uchazečů na jedno volné pracovní místo.
- Průměrná měsíční mzda se pohybuje již kolem 7. místa v pořadí krajů, tj. v polovině krajů je úroveň mezd nižší. Medián mzdy žen je ale na Vysočině pátý nejnižší ze všech krajů ČR.
- Nízká úroveň starobních důchodů, prohlubuje se rozdíl ve výši vypláceného starobního důchodu ve prospěch mužů.
- Narůstá počet žáků základních škol, naopak slabší populační ročníky nyní již studují na středních a vysokých školách.
- Kraj Vysočina patří ke krajům s nízkou kriminalitou. Počet dopravních nehod se v kraji v roce 2018 nepatrně zvýšil.

Ekonomický vývoj

- V Kraji Vysočina v roce 2017 hrubý domácí produkt zaznamenal meziroční nárůst o 5,6 %.
- Podíl primárního sektoru na tvorbě hrubé přidané hodnoty (HPH) je na Vysočině mezi krajů nejvyšší.
- Výdaje na výzkum a vývoj poklesly, výzkum je v kraji financován téměř výhradně soukromým sektorem.
- I na Vysočině meziročně nadále narůstá podíl domácností s připojením na internet.
- I přes rostoucí počet živnostníků je v kraji dlouhodobě vykazována nízká podnikatelská aktivita. Méně ekonomických subjektů je evidováno již jen v Karlovarském kraji.
- Ve srovnání s rokem 2017 bylo na Vysočině sklizeno o něco více obilovin, stále významná je v kraji produkce brambor.
- Stavby skotu meziročně mírně poklesly, zvýšil se počet prasat, v mezikrajském srovnání patří stáda skotu i prasat na Vysočině k nejpočetnějším. Kraj rovněž patří k významným producentům masa, a to zejména vepřového.

- V průmyslových podnicích se na Vysočině meziročně mírně snížily tržby i počet zaměstnanců.
- Vzrostl objem stavebních prací, snížil se počet zaměstnanců ve stavebních firmách.
- Meziročně vzrostl počet vydaných stavebních povolení a zvýšila se rovněž předpokládaná hodnota staveb.
- V Kraji Vysočina byl zaznamenán meziroční nárůst počtu zahájených bytů, výrazně se zvýšil počet dokončených bytů.
- Počet turistů na Vysočině vzrostl, mezi nimi přibýlo i návštěvníků ze zahraničí, mezi nimiž bylo nejvíce hostů ze Slovenska a z Německa.

Životní prostředí

- Plocha zemědělské i orné půdy se na Vysočině dlouhodobě snižuje, mírně však přibývá lesních a vodních ploch.
- Vzrostla spotřeba vody, stejně jako v přechozích letech stoupla sazba za vodné i stočné. Nepatrně poklesl podíl čištěných odpadních vod.
- Na Vysočině meziročně vzrostla produkce podnikového odpadu. V kraji je evidován vysoký podíl tříděného komunálního odpadu na obyvatele.
- Nejvíce investic na ochranu životního prostředí jde dlouhodobě na nakládání s odpadními vodami a z neinvestičních nákladů připadá nejvyšší objem na nakládání s odpady.

1. Demografický vývoj

Z celkového počtu obcí představují téměř polovinu nejmenší obce do 199 obyvatel.

Rozlohou 6 796 km² se sice Kraj Vysočina řadí na páté místo mezi kraji, počtem obyvatel ale až na místo dvanácté, což se odráží ve velmi nízké hustotě osídlení (74,9 obyvatel na km²), která nedosahuje ani 56 % průměru České republiky a v rámci krajů je druhá nejnižší. Na území kraje se nachází 704 samosprávných obcí, po Středočeském kraji druhý nejvyšší počet. Z hlediska administrativního členění se Vysočina dělí na 5 okresů, dále na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ).

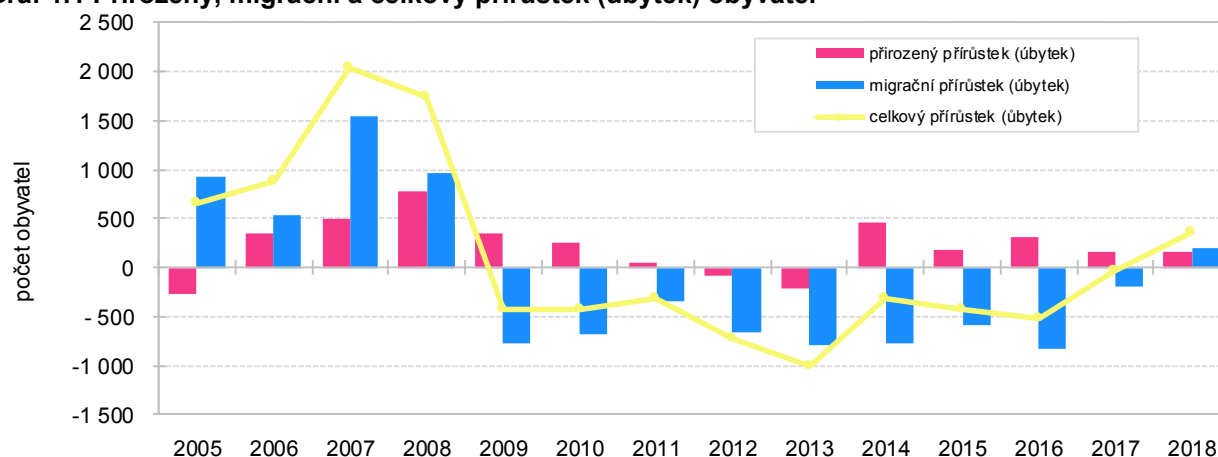
Pro osídlení v kraji je charakteristická značně rozdrobená sídelní struktura, vyznačující se velkým počtem malých obcí. Průměrná populační velikost obce je na Vysočině 723 obyvatel. Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představují téměř polovinu jejich celkového počtu a žije v nich téměř 8 % obyvatel kraje. Na čtyři největší města s více než 20 tisíci obyvateli připadá více jak čtvrtina obyvatel kraje. Na konci roku 2018 žilo v celkem 34 městech Kraje Vysočina 56,3 % z celkového počtu obyvatel kraje, což je o 0,1 procentního bodu méně než v předchozím roce. Meziroční úbytek obyvatel, a to především úbytek stěhováním, byl zaznamenán ve většině měst, v absolutním vyjádření nejvíce v Třebíči a Žďáru nad Sázavou.

Po devíti letech opět vzrostl počet obyvatel kraje.

Na území Kraje Vysočina žilo ke konci roku 2018 celkem 509 274 obyvatel. V demografické struktuře mají nepatrně vyšší zastoupení ženy, a to 50,4 %.

Od roku 2009 do roku 2017 se na Vysočině projevoval neustálý pokles počtu obyvatel v důsledku záporného migračního salda a v některých letech i negativního přirozeného přírůstku. Migrační pohyb na Vysočině vrcholil v roce 2007, kdy relativní počet přistěhovalých činil 12,5 osob na 1 000 obyvatel a počet vystěhovalých představoval 9,5 osob na 1 000 obyvatel. Přirozený přírůstek byl nejvyšší v roce 2008, kdy dosáhl 1,5 osoby na tisíc obyvatel. V roce 2012 byl po šesti letech zaznamenán záporný přirozený přírůstek, který se ještě prohloubil v roce následujícím. Počet narozených na Vysočině opět překročil množství zemřelých v roce 2014 (o 454 osob), podobně tomu bylo i v následujících letech. V roce 2018 činil přirozený přírůstek na Vysočině 153 osob. Celkově v tomto roce počet obyvatel kraje vzrostl o 358, a to i díky po devíti letech opět kladnému migračnímu saldu (+ 205 osob).

Graf 1.1 Přirozený, migrační a celkový přírůstek (úbytek) obyvatel

Úbytek obyvatel pokračoval pouze na Třebíčsku.

S výjimkou okresu Jihlava se v uplynulých letech v ostatních okresech kraje projevovala klesající tendence počtu obyvatel. Rok 2018 však z tohoto trendu vybočoval, když se ve čtyřech okresech počet obyvatel zvýšil. Pouze v třebíčském okrese ubylo 357 obyvatel, zejména vlivem záporného migračního salda (-281 osob). Migrací v roce 2018 nejvíce získaly okresy Havlíčkův Brod (246 osob) a Jihlava (223 osob). Nejvýraznější přírůstek obyvatel přirozenou

ménou byl v roce 2018 na Vysočině zaznamenán ve žďárském okrese, kde počet narozených dětí převýšil počet zemřelých o 300 osob. Narození nad zemřelými mírně převažovali ještě v okrese Jihlava, ve zbývajících okresech došlo k úbytku obyvatel přirozenou měnou.

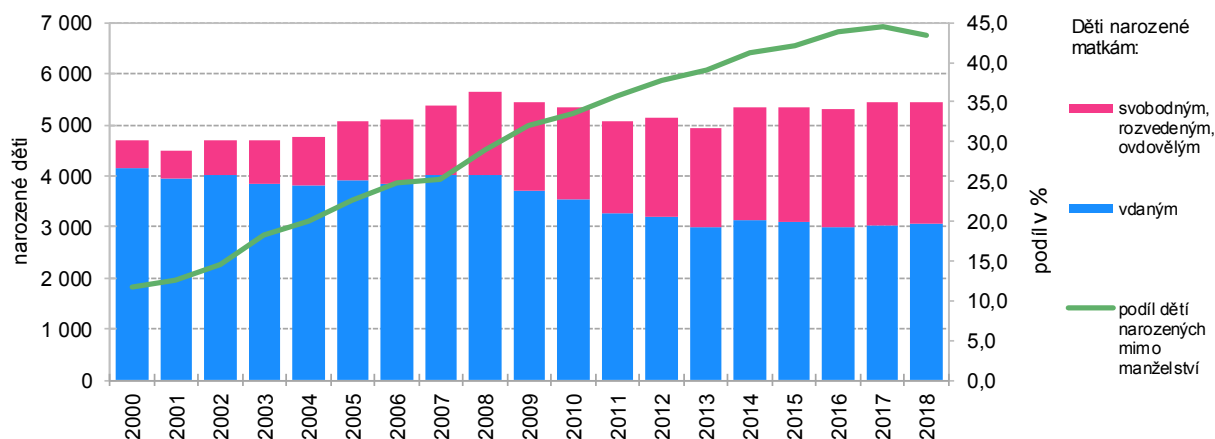
Počet narozených dětí zůstává relativně vysoký.

V roce 2018 se v kraji živě narodilo 5 430 dětí, což bylo o 10 méně než v roce předchozím, na 1 000 obyvatel tak připadalo 10,7 narozených dětí. Průměrný věk matky při narození dítěte činil na Vysočině 30,6 roku, před deseti lety rodily ženy v kraji průměrně ve věku 29,8 let. Rodičky na Vysočině jsou tak nepatrně mladší než v celé České republice (30,8 roku), v mezikrajském srovnání se Vysočina s Plzeňským, Královéhradeckým a Pardubickým krajem dělí o pozici regionu s šestými nejstaršími matkami. Nejvíce dětí se narodilo v roce 2018 jako první dítě matky 45,9 %, jako druhé v pořadí 37,7 %, třetích a dalších dětí bylo 16,4 %.

Poprvé mírně poklesl podíl dětí narozených mimo manželství.

Poklesl počet i podíl (to vůbec poprvé) dětí narozených mimo manželství, které na Vysočině v roce 2018 tvořily 43,4 % ze všech živě narozených dětí. Jedná se o třetí nejnižší podíl po Hlavním městě Praze (40,7 %) a Zlínském kraji (42,3 %), nejvyšší byl zaznamenán v Karlovarském kraji (61,7 %) a Ústeckém kraji (63,4 %). Podíl dětí narozených mimo manželství dlouhodobě stoupá, před deseti lety tvořily pouze 32,1 % narozených dětí.

Graf 1.2 Narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství

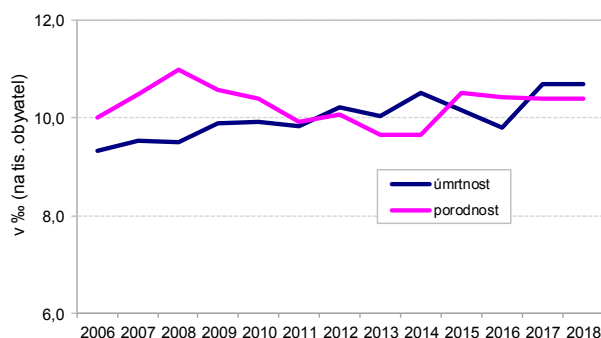

Nízká míra úmrtnosti.

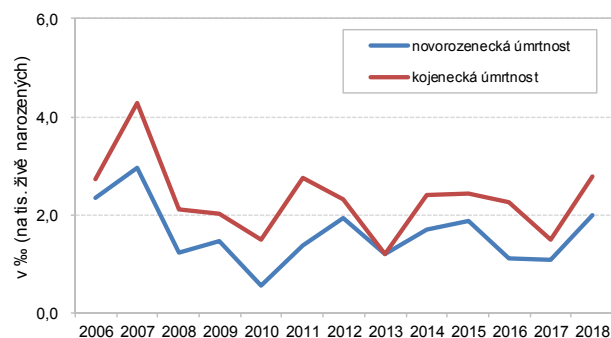
V roce 2018 v Kraji Vysočina zemřelo 5 277 osob, mezi nimiž mírně převažují muži (51,8 %), kteří také častěji než ženy umírají v mladším věku. Příčina úmrtí se na Vysočině dlouhodobě výrazněji nemění, zhruba u poloviny zemřelých osob jde o nemoci oběhové soustavy, druhou nejčastější příčinou úmrtí jsou zhoubné novotvary (kolem čtvrtiny zemřelých).

Hrubá míra úmrtnosti v Kraji Vysočina je dlouhodobě pod úrovní České republiky, v roce 2018 na tisíc obyvatel středního stavu připadalo na Vysočině 10,4 zemřelých osob, v České republice 10,6 osob. Úmrtnost byla v kraji od roku 2006 nižší než porodnost, v roce 2011 se však oba ukazatele již téměř vyrovnaly a v roce 2012 byla již porodnost těsně pod úrovní úmrtnosti. V roce 2014 však byla porodnost opět vyšší a podobně tomu bylo i v následujících letech. Kojenecká i novorozenecká úmrtnost v uplynulých letech v kraji kolísala, v roce 2018 u obou došlo k nárůstu. V tomto roce na Vysočině zemřelo 15 dětí do jednoho roku, z nichž bylo 11 dětí do 28 dní.

Graf 1.3 Porodnost a úmrtnost v Kraji Vysočina

Graf 1.4 Kojenecká a novorozenecká úmrtnost v Kraji Vysočina

Neustále přibývá osob ve věku 65 a více let.

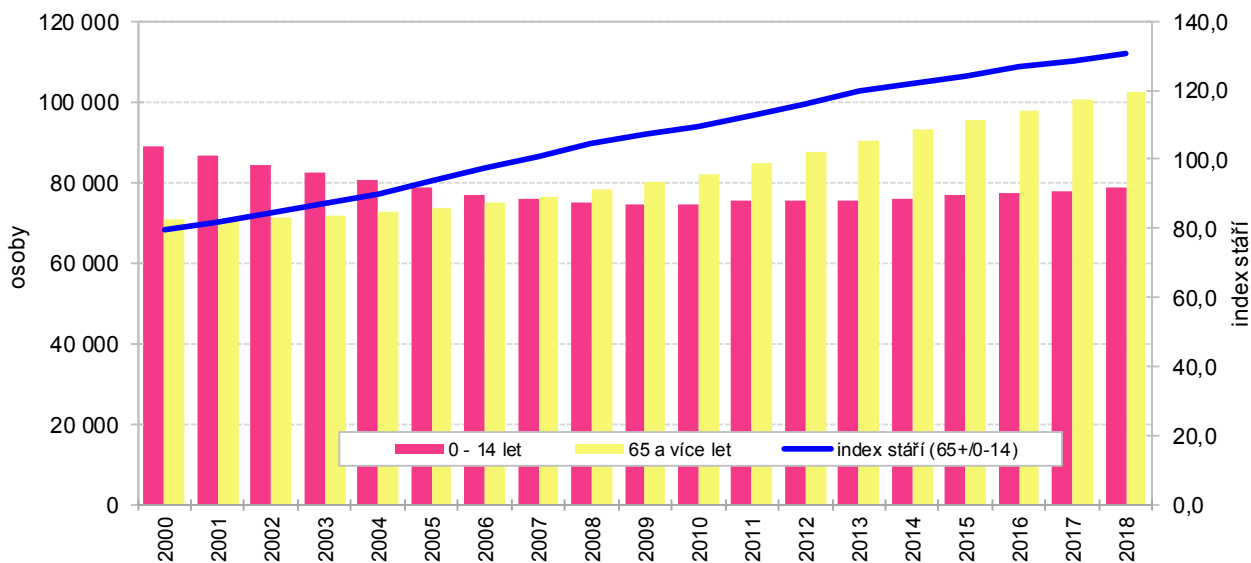
Z pohledu věkové skladby obyvatelstva tvoří největší podíl osoby ve věku 15 až 64 let (64,4 %). Věková skupina do 14 let, tzv. dětská složka populace v delší časové řadě dlouhodobě klesá, v posledních letech však nepatrně vzrostla a na konci roku 2018 tvořila 15,4 % z celkového počtu obyvatel. Naproti tomu počet osob ve věku 65 a více let neustále roste a v roce 2007 počet osob ve věku 65 a více let poprvé převýšil dětskou složku (o 459 osob), v roce 2018 tento rozdíl na Vysočině činil již 23 893 osob.

Stárnutí populace dokládá i další ukazatel, index stárí, který vyjadřuje kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku 0 – 14 let. V roce 2007 překročil na Vysočině hodnotu 100 a stále se zvyšuje. Koncem roku 2018 již na 100 dětí připadalo 130 osob ve věku 65 a více let (v celé ČR 123). U mužů dosahuje na Vysočině index stárí nižších hodnot – na 100 chlapců připadá 109 mužů starších 65 let, u žen – na 100 děvčat připadá již 153 žen nad 65 let.

Roste průměrný věk.

Průměrný věk obyvatel Kraje Vysočina činil 42,8 let, od roku 2000 se zvýšil o 4,7 roku. Nejnižší průměrný věk na Vysočině dlouhodobě zaznamenáváme u obyvatel okresů Žďár nad Sázavou a Jihlava. Posledně jmenovaný okres se vyznačuje i nejnižším indexem stárí. Na 100 dětí připadalo v roce 2018 v okrese Jihlava 120 osob starších 65 let. Naproti tomu v nejstarším okrese kraje Pelhřimově připadalo na 100 dětí již 148 seniorů, vlivem této nepříznivé věkové skladby je na Pelhřimovsku dlouhodobě vykazováno záporné saldo přirozené měny obyvatel. Průměrný věk na Pelhřimovsku činil 43,6 roku.

Graf 1.5 Věková struktura a index stárí v Kraji Vysočina

Mírný pokles střední délky života u mužů.

Dalším demografickým ukazatelem je naděje dožití neboli střední délka života. V Kraji Vysočina pro muže narozené v roce 2018 představuje 76,91 let, což je sice o dva roky více než v roce 2009, avšak o něco nižší než v letech 2016 a 2017. Pro ženy narozené v roce 2018 činí naděje dožití 82,96 let (před deseti lety byla nižší téměř o dva roky). Z mezikrajského srovnání vychází Vysočina dlouhodobě jako jeden z regionů s nejvyšší střední délkou života.

Počet sňatků vzrostl, muži i ženy vstupují do manželství ve vyšším věku.

U vývoje sňatečnosti se v posledních letech projevuje rostoucí tendence, počet sňatků uzavřených v roce 2018 byl o něco vyšší než v předchozím roce (o 135), dosavadní maximum z roku 2007 překonal o 4,2 %. Sňatečnost přibližně kopíruje celkový počet sňatků, v roce 2007 připadlo na tisíc obyvatel středního stavu 5,0 sňatků, v roce 2018 pak 5,3 sňatků.

V roce 2018 činil průměrný věk mužů při uzavření prvního sňatku 31,4 roku, celkově se projevuje jeho postupné zvyšování (v roce 2009 vstupovali muži do prvního manželství v 30 letech). Další manželství muži uzavírali v roce 2018 průměrně v 48 letech (v roce 2009 to bylo 43,5 roku). Obdobný trend je možno pozorovat i u žen. V roce 2018 byl průměrný věk nevěsty při vstupu do prvního manželství 28,7 let (v roce 2009 to bylo o 1,7 roku méně), do dalších manželství vstupovaly nevěsty v průměru téměř pětáctileté (v roce 2009 činil jejich průměrný věk 40,5 roku).

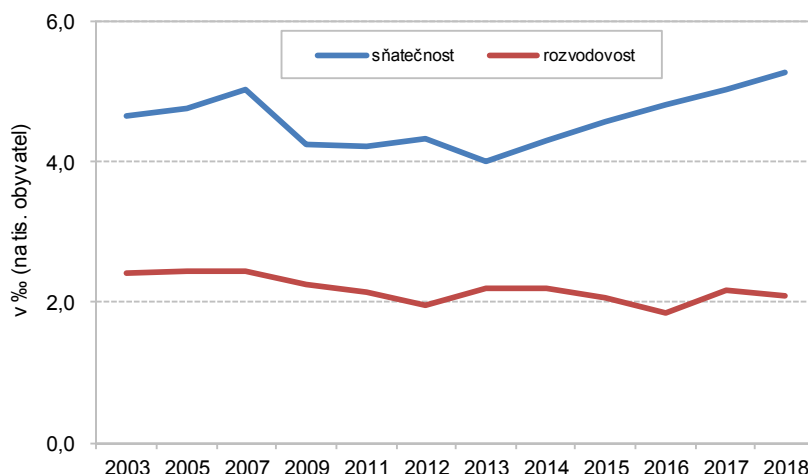
V roce 2018 na Vysočině uzavřelo manželství 83 cizinců, mezi nimi bylo nejvíce občanů Slovenska (30). V téže roce se v kraji provdalo 88 žen s cizím státním občanstvím, opět šlo nejčastěji o ženy ze Slovenska (42), na druhém místě byly ženy s ukrajinským občanstvím (26).

Téměř polovina rozvodů připadá na manželství trvající 15 a více let.

Mírně poklesl počet rozvodů, v roce 2018 bylo v kraji rozvedeno 1 064 manželství, což bylo o 36 méně než v předchozím roce. Struktura rozvodů podle pořadí zůstává dlouhodobě stabilní, jednoznačně převládají rozvody první, ale najde se dost mužů i žen, kteří se postupně propracují k většímu počtu rozvodů. V roce 2018 na Vysočině připadalo na rozvody druhého či vyššího pořadí u mužů 13,9 %, u žen 14,9 %.

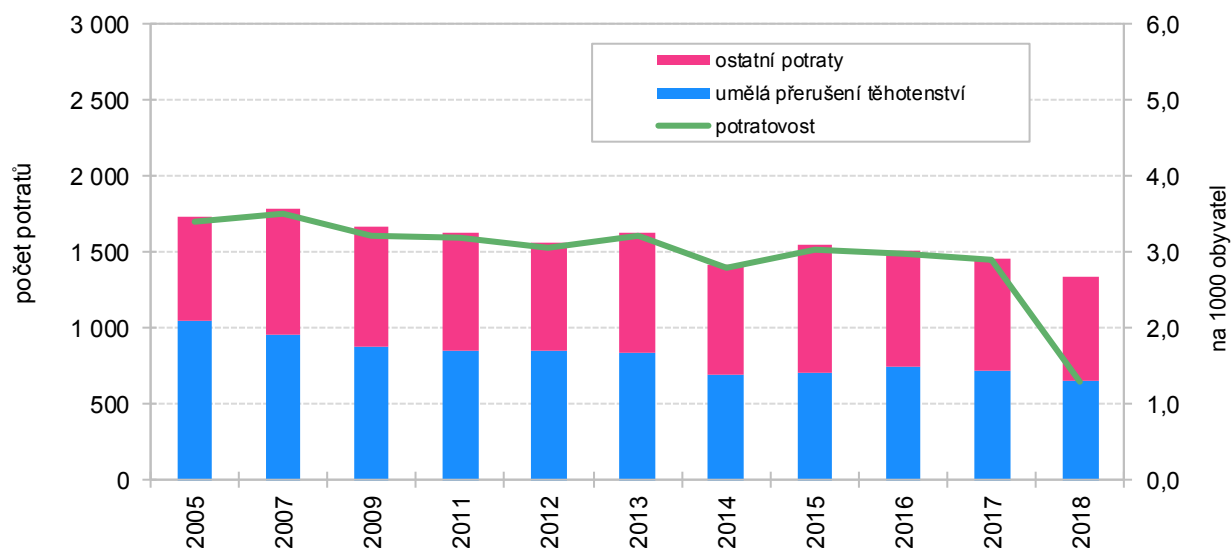
Rozvodovost (počet rozvodů na tisíc obyvatel středního stavu) se v kraji dlouhodobě pohybuje mezi 1,9 a 2,6, v roce 2018 dosáhla hodnoty 2,1. Rozdělení rozvodů podle věku se rovněž příliš nemění, nejčastěji se rozvádějí muži i ženy ve věku 40 až 49 let. Tomu odpovídá i fakt, že v posledních letech připadá téměř polovina rozvodů na manželství trvající 15 a více let. Zastoupení rozvedených manželství s nezletilými dětmi je stále vysoké, v roce 2018 představovaly na Vysočině 59 % rozvodů (628 manželství). Jako důvod převážné většiny rozvatů manželství je u mužů i žen uváděna rozdílnost povah, názorů a zájmů.

Graf 1.6 Sňatečnost a rozvodovost v Kraji Vysočina

Klesá počet potratů.

V kraji bylo v roce 2018 zaznamenáno 1 335 potratů, což v meziročním srovnání znamená snížení o 125 případů. Na umělé přerušení těhotenství připadla zhruba polovina celkového počtu potratů (50,8 %), dlouhodobě se projevuje absolutní i relativní pokles těchto zákroků. Hrubá míra potratovosti (počet potratů na tisíc obyvatel) činila v roce 2018 na Vysočině 2,6 ‰, což byla spolu s Pardubickým krajem nejnižší hodnota z regionů České republiky.

Graf 1.7 Počet potratů a potratovost v Kraji Vysočina

2. Sociální vývoj

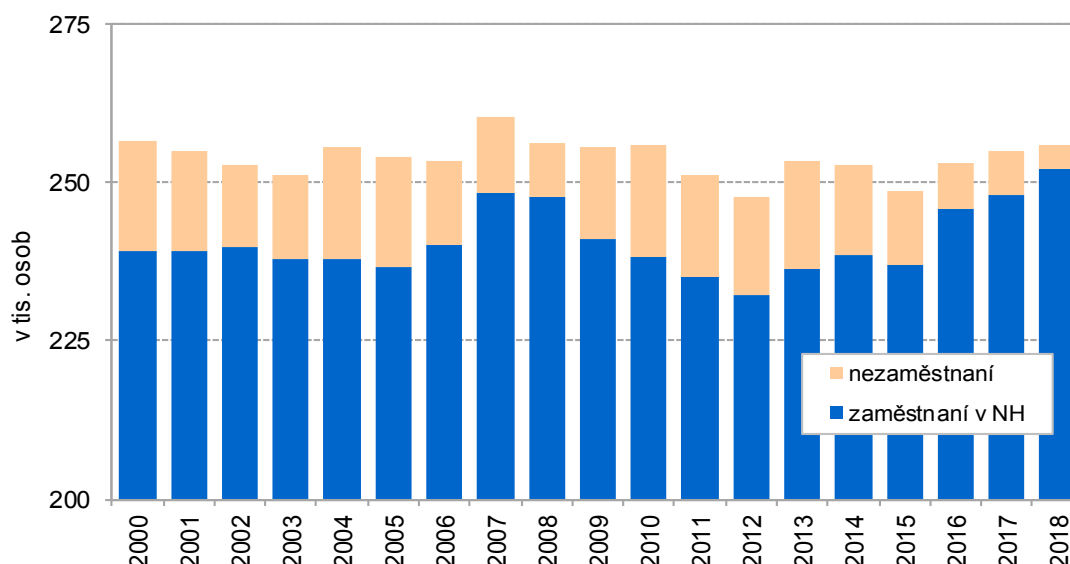
V posledních letech přibývá zaměstnaných osob.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovní sil (VŠPS) žilo v roce 2018 v Kraji Vysočina 430,7 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 256,0 tisíc osob, tj. 58,0 % z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let. Z tohoto počtu bylo 252,0 tisíc osob zaměstnaných (58,5 % obyvatelstva ve věku 15 a více let) a 4,0 tisíc osob bylo nezaměstnaných (0,9 % patnáctiletých a starších obyvatel). Zbývajících 174,7 tisíc obyvatel patřilo mezi osoby ekonomicky neaktivní, především starobní a invalidní důchodce a studenty. Dle výsledků VŠPS v letech 2006 a 2007 se počet zaměstnaných osob v kraji zvyšoval, od roku 2008 postupně klesal, od roku 2013 dochází opět k jejich nárůstu. Počet nezaměstnaných se snižoval až do roku 2008, poté však došlo k nárůstu, v posledních třech letech jejich počet opět klesal.

Zvýšení míry ekonomické aktivity.

Celková míra ekonomické aktivity, která udává podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na celkovém počtu obyvatel Kraje Vysočina ve věku 15 a více let, dosáhla v roce 2018 hodnoty 59,5 %. U mužů činila v tomto roce 67,9 %, u žen 51,3 %. Ve srovnání s rokem 2017 se celková míra ekonomické aktivity zvýšila o 0,4 procentního bodu, u mužů byla vyšší o 0,3 bodu, u žen vzrostla o 0,5 bodu.

Graf 2.1 Pracovní síla v Kraji Vysočina

Míra nezaměstnanosti nejvyšší u osob se základním vzděláním.

Obecná míra nezaměstnanosti činila v roce 2018 v Kraji Vysočina 1,7 %, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 0,1 procentního bodu.

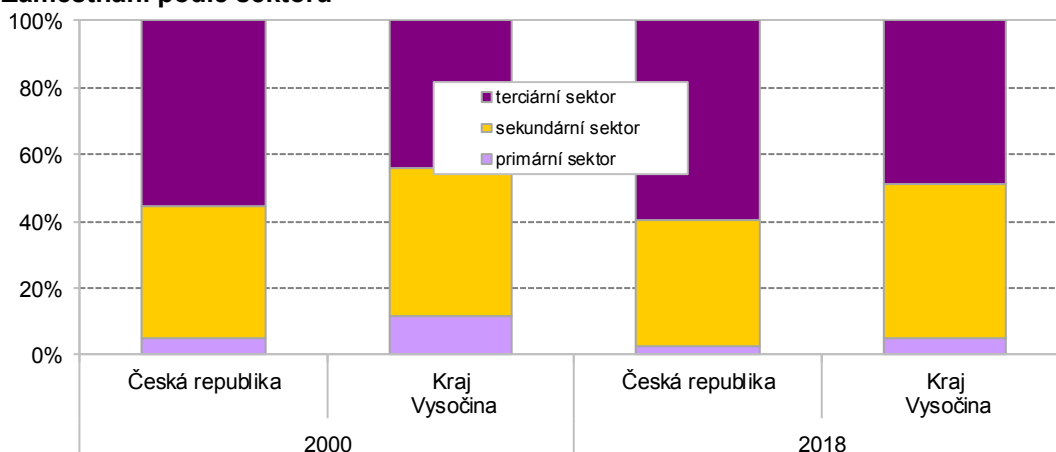
Největší skupinu nezaměstnaných tvořily podle výsledků VŠPS osoby se středním vzděláním s maturitou (1,8 tisíc osob) a naopak nejmenší skupinu osoby se základním a s vysokoškolským vzděláním (shodně 0,7 tisíc). Specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) byla nejvyšší u osob se základním vzděláním a nejnižší u vyučených. Na Vysočině v roce 2018 dosáhla specifická míra nezaměstnanosti osob se základním vzděláním 8,9 %, u osob se středním vzděláním bez maturity činila 1,2 %, u osob se středním vzděláním s maturitou 1,8 % a u vysokoškolsky vzdělaných osob 1,4 %.

Výrazně se liší rovněž specifická míra nezaměstnanosti podle věku. Obecná míra nezaměstnanosti, jak již bylo uvedeno výše, činila v kraji 1,7 %. Ovšem specifická míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15 až 29 let byla 3,3 %, naproti ve věkové kategorii 30 až 44 let to bylo pouze 1,8 % a ve věkové skupině 45 až 54 let jen 1,1 %.

Vysoký podíl zaměstnaných v primárním a sekundárním sektoru, nízký v sektoru terciárním.

Primární sektor (zemědělství, lesnictví, rybářství) má v Kraji Vysočina výjimečné postavení, dlouhodobě v něm v mezikrajském srovnání vykazuje nejvyšší podíl zaměstnaných osob. V roce 2018 pracovalo v primárním sektoru na Vysočině 13,1 tisíc osob, což představovalo 5,5 % z celkového počtu zaměstnaných. V sekundárním sektoru můžeme od roku 2006 pozorovat v Kraji Vysočina kolísavý trend v podílu zaměstnaných osob, nejvyšší byl v roce 2007 (48,7 %). V roce 2018 tento podíl činil 46,1 %, v absolutním vyjádření to představovalo 114,5 tisíce osob. Dlouhodobě se význam terciárního sektoru postupně zvyšuje a roste jeho podíl na celkovém počtu zaměstnaných, v roce 2018 v tomto sektoru na Vysočině pracovalo v něm 124,4 tisíce osob, což bylo 48,4 % zaměstnaných). Podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti tak zůstává hluboko pod průměrem České republiky, který byl v roce 2018 o 11,1 procentního bodu vyšší.

Graf 2.2 Zaměstnaní podle sektorů

Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí zaměstnanci.

Z hlediska postavení v zaměstnání si výrazně převažující a sílící podíl na celkové zaměstnanosti udržuje kategorie zaměstnanců (85,7 % v roce 2018). Zaměstnavatelů bylo 2,6 %, pracujících na vlastní účet 11,5 % a pomáhajících rodinných příslušníků 0,2 % z celkového počtu zaměstnaných.

Pouze dva okresy v České republice zaznamenaly podíl nezaměstnaných nad 6 %.

Podle údajů z Ministerstva práce a sociálních věcí bylo v České republice na úřadech práce ke konci roku 2018 registrováno 231 534 osob bez práce, což představuje podíl nezaměstnaných 3,07 %. Oproti roku 2017 se celkový počet nezaměstnaných snížil o 17,5 % a podíl nezaměstnaných poklesl o 0,70 procentního bodu. Snížení počtu nezaměstnaných bylo zaznamenáno ve všech krajích. Dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost je v Praze, kde ke konci roku 2018 činila 1,93 %, naopak nejvyšší v Moravskoslezském kraji (4,65 %). Ze 77 okresů České republiky byly pouze dva postiženy více než šestiprocentním podílem nezaměstnanostných. Šlo o okresy Bruntál (6,04 %) a Karviná (6,94 %). V dalších šesti okresech překročil podíl nezaměstnaných hranici pěti procent.

Podíl nezaměstnaných v Kraji Vysočina v posledních letech klesá.

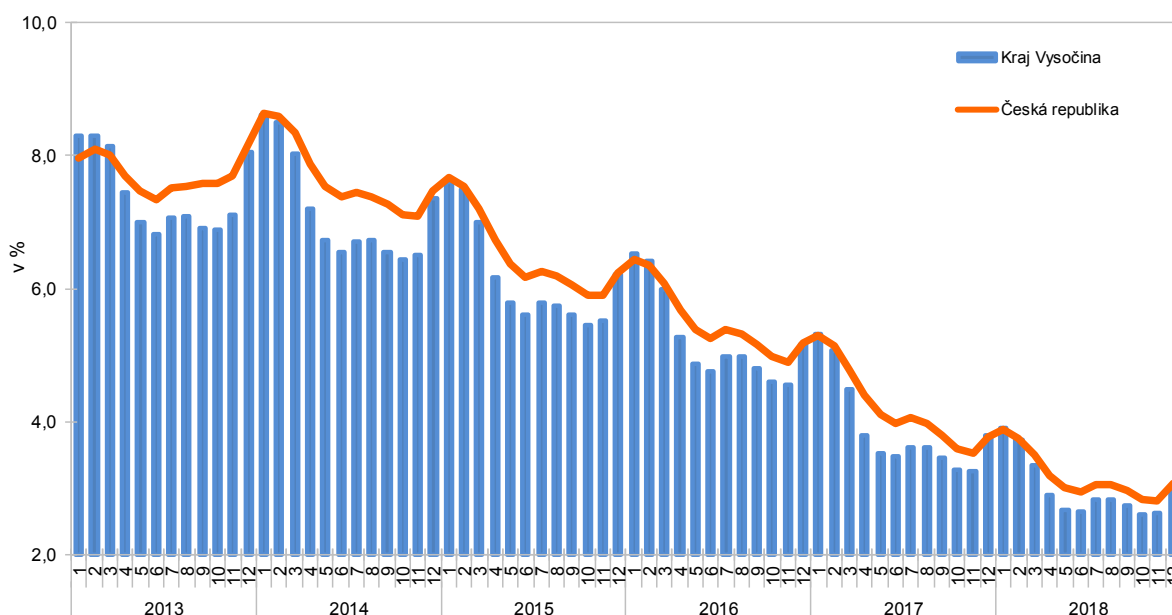
Vývoj nezaměstnanosti do značné míry závisí na hospodářském vývoji, zpomalování ekonomického růstu s sebou přináší zvyšování podílu nezaměstnaných, naopak v období ekonomického oživení nezaměstnanost klesá. V Kraji Vysočina se tak v období ekonomické konjunktury od roku 2004 nezaměstnanost snižovala až do roku 2008, kdy opět v souvislosti s ekonomickým vývojem došlo ke zlomu a zvyšování podílu nezaměstnaných až na 8,10 % ke konci roku 2010. V prosinci 2013 dosáhla tato hodnota na Vysočině 8,05 %. Od roku 2014 podíl nezaměstnaných na Vysočině klesá. Na počátku roku 2018 se ještě blížil hranici čtyř procent, během dalších měsíců se s kolísáním snižoval až na říjnových 2,60 %. Teprve v prosinci došlo k obvyklému sezónnímu nárůstu na 3,02 %.

Klesá počet uchazečů o zaměstnání.

V Kraji Vysočina úřady práce evidovaly ke konci roku 2018 celkem 10 628 uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s 31. prosincem 2017 byl jejich počet nižší o 2 364 osob, tj. o 18,2 %. Z tohoto počtu bylo 9 924 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, tedy evidovaných nezaměstnaných, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a mohou bezprostředně po nabídce vhodného pracovního místa nastoupit do pracovního poměru. Oproti stejnému datu předchozího roku to představuje snížení o 21,0 %. Nezaměstnaných se zdravotním postižením vedly úřady práce v evidenci 2 034, což představovalo 19,1 % všech nezaměstnaných

Příspěvek v nezaměstnanosti poskytovaly úřady práce v Kraji Vysočina ke konci roku 2018 celkem 4 792 nezaměstnaným (45,1 % všech osob vedených v evidenci). Ve srovnání s předchozím rokem je to o 4,3 procentního bodu více.

Graf 2.3 Podíl nezaměstnaných v Kraji Vysočina a ČR podle měsíců

Nejnižší nezaměstnanost je dlouhodobě vykazována v okrese Pelhřimov.

Podíl nezaměstnaných klesl o něco výrazněji u mužů než u žen, současně se jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných osob snížil z 50,9 % v roce 2017 na 50,6 % ke konci roku 2018, odpovídajícím způsobem se tak zvýšil podíl žen na 49,4 %. Podíl nezaměstnaných vyšší než čtyři procenta nebyl v prosinci 2018 zaznamenán v žádném okrese Kraje Vysočina. Nejvyšší nezaměstnanost byla na Třebíčsku, které se dlouhodobě na celorepublikové úrovni řadí mezi okresy s největší nezaměstnaností (podíl nezaměstnaných 3,78 % představoval ke konci roku 2018 šestnáctou nejvyšší hodnotu). Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných je na Vysočině dlouhodobě evidován na Pelhřimovsku, kde koncem roku 2016 činil 1,68 % (5. místo mezi 77 okresy České republiky).

Snížení dlouhodobé nezaměstnanosti.

Snížovala se též dlouhodobá nezaměstnanost. Na konci roku 2018 bylo na Vysočině bez práce déle než jeden rok 2 597 osob, oproti roku předchozímu se jejich počet snížil o 26,4 %, na celkovém počtu nezaměstnaných se dlouhodobě nezaměstnaní koncem roku 2018 podíleli 24,4 % (o 4,3 procentního bodu méně než v roce 2017). S dlouhodobou nezaměstnaností se na Vysočině potýká zejména Třebíčsko, které bylo postiženo postupnou likvidací významných zaměstnavatelů. I ke konci roku 2018 byla v tomto okrese více než čtvrtina registrovaných nezaměstnaných bez práce déle než rok (26,0 %).

Méně uchazečů na jedno volné pracovní místo.

Úřady práce v Kraji Vysočina evidovaly k 31. prosinci 2018 celkem 9 998 volných pracovních míst, z toho 476 míst pro osoby se zdravotním postižením. Na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru 1,1 uchazečů

(v předchozím roce 1,7). Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní případalo v okrese Třebíč (1,8), nejméně v pelhřimovském okrese (0,3).

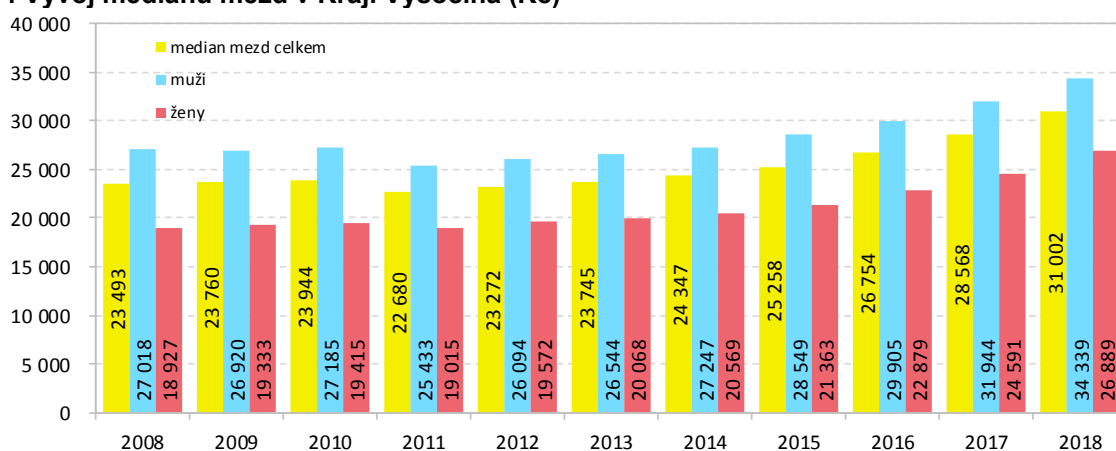
Rozdíl v průměrné mzdě mužů a žen.

V Kraji Vysočina v roce 2018 dosáhla průměrná mzda podle výsledků výběrového šetření mezd (toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací) částky 31 002 Kč (34 339 Kč u mužů a 26 889 Kč u žen) a ve srovnání s ostatními kraji byla sedmá nejvyšší.

Ženy na Vysočině vykazují pátý nejnižší medián mezd.

Pro porovnání mezd lze použít i jiné ukazatele, například medián. Ten představuje hodnotu mzdy, která je přesně uprostřed zaměstnanců seřazených od nejnižší mzdy po nejvyšší, vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd v roce 2018 v Kraji Vysočina dosáhl hodnoty 28 211 Kč, u mužů 30 601 Kč a u žen 24 923 Kč. V mezikrajském srovnání byl sedmý nejvyšší, ve srovnání s Hlavním městem Prahou byl o 6 127 Kč nižší. U žen byl medián mezd mezi kraji České republiky pátý nejnižší.

Graf 2.4 Vývoj mediánu mezd v Kraji Vysočina (Kč)

Meziroční nárůst příjemců důchodů.

V Kraji Vysočina ke konci roku 2018 pobíralo některý z důchodů 147 886 osob, jejich počet se ve srovnání s rokem 2017 vzrostl o 386 příjemců. Za posledních 10 let se jejich počet zvýšil o více než sedm tisíc osob. Z celkového počtu bylo 61,8 % příjemců důchodů starobních, příjemci důchodů vdovských a vdoveckých (včetně kombinovaných) tvořili více než pětinu (22,4 %). Příjemců důchodů invalidních – třetího, druhého a prvního stupně bylo 14,6 %. Bez ohledu na druh důchodu mezi příjemci na Vysočině převládaly s 58,2 % ženy (86 060 osob), mužů pobírajících některý z důchodů bylo 61 826.

Prohlubuje se rozdíl ve výši vypláceného starobního důchodu ve prospěch mužů.

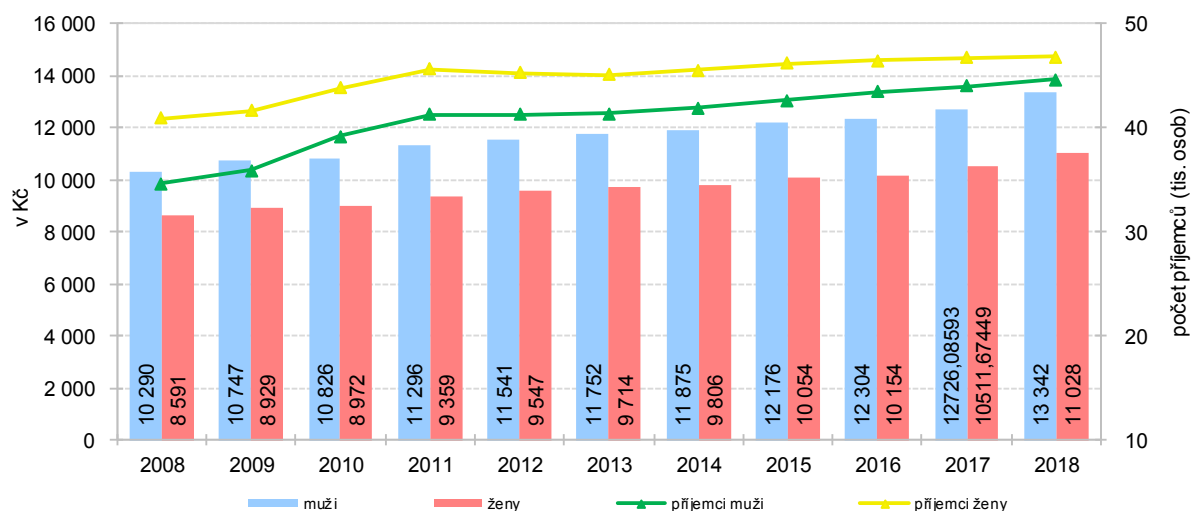
Starobní důchodci na Vysočině v prosinci roku 2018 pobírali v průměru 12 157 Kč, nárůst oproti roku 2017 představoval 570 Kč, po Karlovarském a Olomouckém kraji se jedná o třetí nejvyšší starobní důchod mezi čtrnácti kraji. V rámci Kraje Vysočina byly nejvyšší starobní důchody vypláceny v okrese Žďár nad Sázavou (12 415 Kč), naopak nejnižší v trebičském okrese (11 806 Kč).

Žen je mezi starobními důchodci na Vysočině sice vyšší podíl, jejich důchod je však podstatně nižší. Průměrná měsíční výše starobního důchodu činila u mužů 13 342 Kč, ženám byl průměrný starobní důchod vyplácen v částce 11 028 Kč. Rozdíl částek se postupně zvyšuje, jestliže u starobního důchodu byl v roce 2003 rozdíl 1 230 Kč ve prospěch mužů, v roce 2018 to již bylo 2 314 Kč.

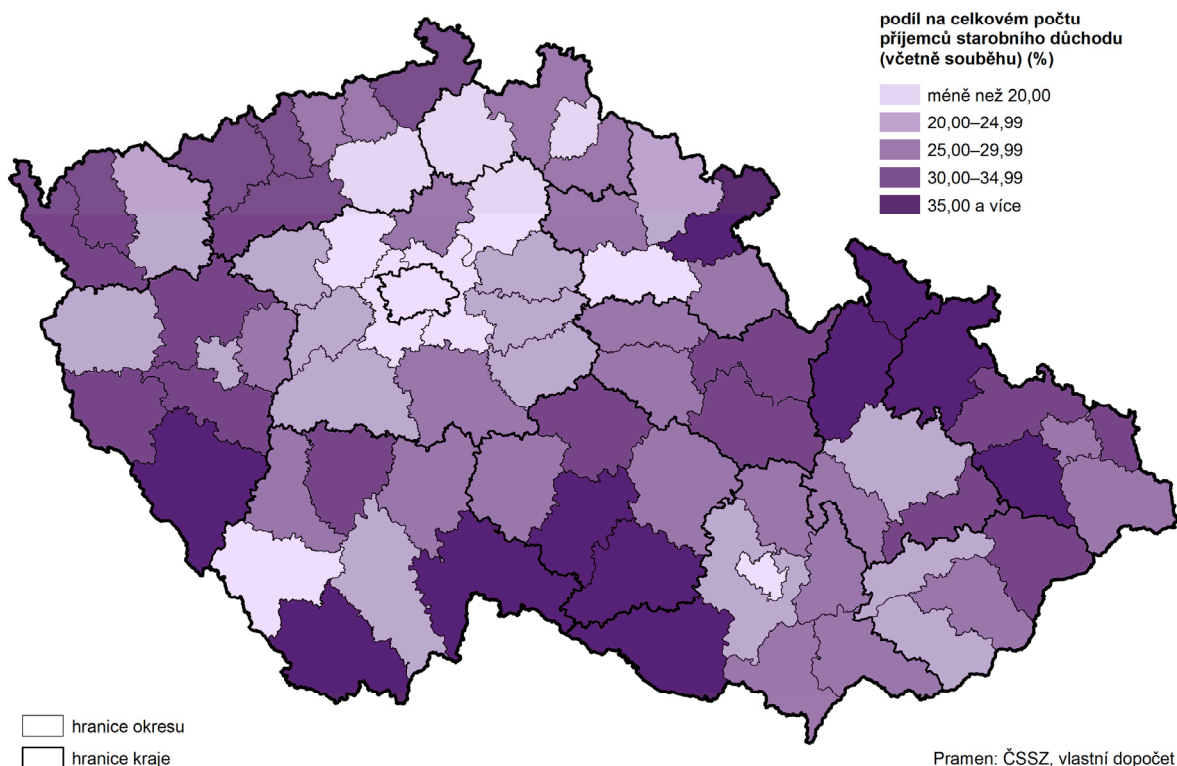
V roce 2018 byl průměrný starobní důchod na úrovni 39,2 % průměrné hrubé mzdy v Kraji Vysočina resp. na úrovni 43,1 % mediánu mzdy.

Charakteristickým rysem Vysočiny je mimořádně vysoký podíl předčasných důchodů, které v roce 2018 představovaly 33,1 % starobních důchodů v kraji. Byl to nejvyšší podíl ze všech regionů České republiky.

Graf 2.5 Výše starobních důchodů a počet příjemců starobních důchodů v Kraji Vysočina

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2018

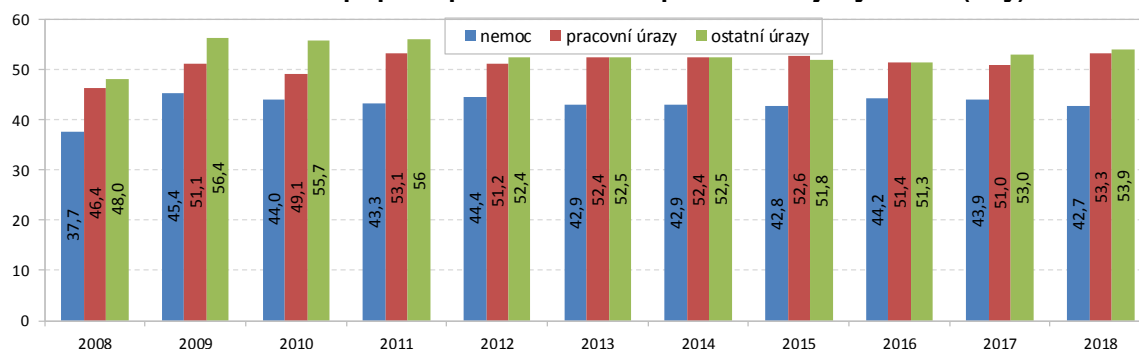

Pramen: ČSSZ, vlastní dopočet

Změna ve sledování pracovní neschopnosti.

Počínaje rokem 2012 jsou údaje o pracovní neschopnosti získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob.

Graf 2.6 Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti v Kraji Vysočina (dny)

Jeden případ pracovní neschopnosti trvá průměrně 44 dnů.

V Kraji Vysočina bylo v roce 2018 evidováno 179,2 tisíc nemocensky pojištěných osob, průměrný denní počet práce neschopných osob představoval přes devět tisíc osob a průměrné procento pracovní neschopnosti dosáhlo v kraji hodnoty 5,108 (4. nejvyšší v mezikrajském srovnání). V průběhu roku 2018 bylo na Vysočině nově hlášeno více než 75 tisíc případů pracovní neschopnosti. V tomto počtu bylo zahrnuto 65 667 případů pracovní neschopnosti pro nemoc, 2 737 případů neschopnosti pro pracovní úraz a 7 206 případů ostatních úrazů.

Jeden případ pracovní neschopnosti trval v průměru 44,2 kalendářních dnů. Zatímco pracovní neschopnost z důvodu nemoci trvala v průměru 42,7 kalendářních dnů, pracovní neschopnost způsobená pracovním úrazem trvala 53,3 kalendářních dnů a z důvodu ostatních úrazů 54,0 kalendářních dnů.

Narůstá počet žáků základních škol.

Počty dětí ve školách s časovým odstupem kopírují demografický vývoj a v současné době tak stoupá počet žáků základních škol, naopak relativně slabší ročníky nyní studují na středních školách.

Počet dětí navštěvujících mateřskou školu se v Kraji Vysočina v minulých letech neustále zvyšoval, ale ve školním roce 2014/2015 došlo k jejich nepatrnému poklesu na 17 966, v následujících letech počet dětí v mateřských školách na Vysočině stagnoval, respektive mírně klesal. V roce 2018/2019 to bylo 17 770 dětí. Ve školním roce 2018/2019 působilo v Kraji Vysočina 266 základních škol, o jednu více než ve školním roce 2017/2018 a o tři více než v předcházejících letech. Základní školy navštěvovalo 44 729 žáků, nejvíce od školního roku 2008/2009. Na středních školách se ve školním roce 2018/2019 vzdělávalo celkem 19 796 studentů v denním studiu, tedy o 123 více než v předchozím školním roce. Z tohoto počtu bylo 6 191 studentů gymnázií, největší podíl – více než dvě pětiny – však připadal na studenty středních odborných škol (bez nástavbového studia).

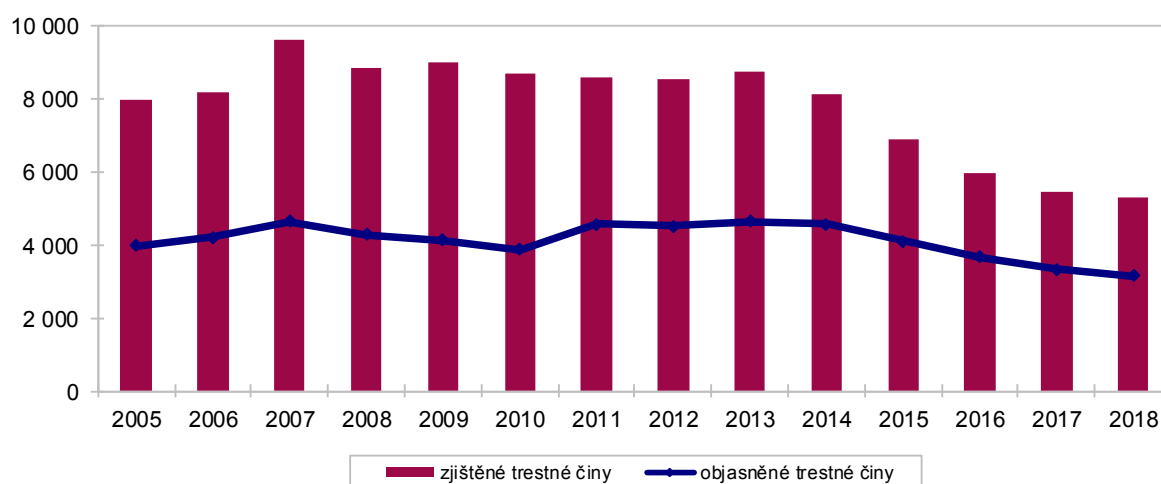
Většina studentů VŠ nadále studuje mimo území kraje.

Ve školním roce 2018/2019 nabízelo v Kraji Vysočina vyšší odborné vzdělání 13 vyšších odborných škol. Na těchto školách se v tomto školním roce vzdělávaly v denním studiu necelé čtyři stovky studentů. V kraji působí pouze dvě vysoké školy, takže stále většina studentů vysokých škol z Vysočiny studuje mimo území kraje. Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo bakalářské programy na obou vysokých školách v kraji 2 197 studentů.

Nízká kriminalita.

Kriminalita měřená počtem zjištěných trestných činů byla na Vysočině do roku 2008 nejnižší v rámci České republiky. Počínaje rokem 2009 se Vysočina řadila za Karlovarský kraj jako region s druhým nejmenším počtem zjištěných trestných činů, v roce 2018 představovalo 5 312 na Vysočině zjištěných trestných činů opět druhý nejnižší počet (za Karlovarským a před Pardubickým krajem). V rámci kraje vykazuje nejvíce zjištěných trestných činů okres Jihlava nejméně pak okres Pelhřimov.

Graf 2.7 Kriminalita v Kraji Vysočina

Nepatrný nárůst nehodovosti.

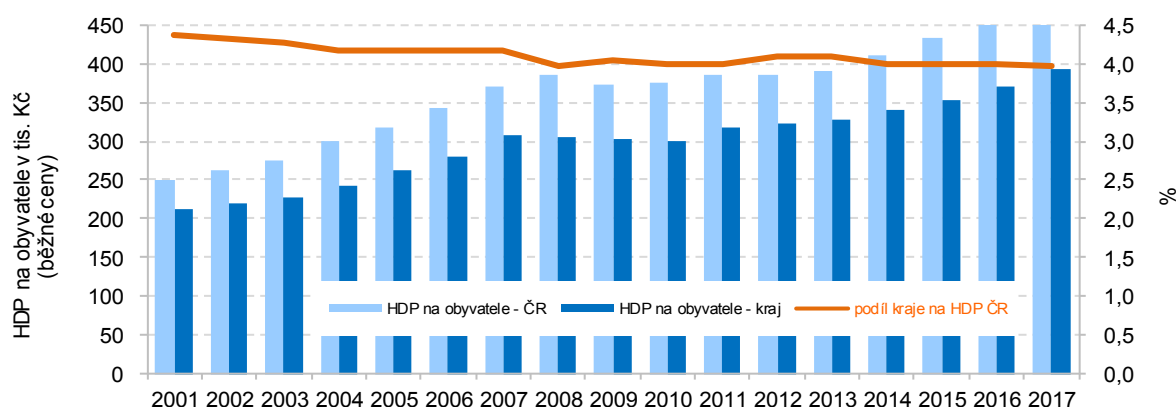
V roce 2018 bylo v Kraji Vysočina nahlášeno 4 448 dopravních nehod, což představuje meziroční nárůst o 0,6 %, v absolutním vyjádření o 25 nehod. Usmrceno při nich bylo 35 osob, tedy o 6 více než v roce 2017. Těžce zraněno bylo 116 osob, od roku 2010 nejnižší počet. Škody způsobené při dopravních nehodách dosáhly v roce 2018 na Vysočině 318 mil. Kč, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 22,4 mil. Kč více.

3. Ekonomický vývoj

Na Vysočině hodnota HDP na 1 obyvatele na 8. místě mezi kraji.

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí souhrnných ukazatelů - hrubá přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, tvorba fixního kapitálu, disponibilní důchod domácností. Hrubý domácí produkt na Vysočině až do roku 2007 rostl, po následujících letech mírného poklesu zaznamenává od roku 2011 opět růst. V roce 2017 činil jeho meziroční nárůst 5,6 %. Regionální podíl na celostátním hrubém domácím produktu se dlouhodobě pohybuje okolo 4 %. Hodnota tohoto ukazatele na 1 obyvatele kraje dosáhla v roce 2017 celkové výše 392,1 tisíc Kč, což představuje 82,3 % průměru ČR. Mezi regiony České republiky zaujímá Vysočina v tvorbě hrubého domácího produktu na obyvatele osmé místo před krajem Pardubickým, Jihočeským, Libereckým, Olomouckým, Ústeckým a Karlovarským.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Kraji Vysočina

Podíl primárního sektoru na tvorbě hrubé přidané hodnoty je na Vysočině mezi kraji nejvyšší.

Obdobně jako v ostatních krajích s výjimkou Prahy se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílí v Kraji Vysočina výrazným způsobem zpracovatelský průmysl, konkrétně více než třetinou. Výjimečné postavení má v kraji primární sektor, jeho podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty se ve srovnání s rokem 2000 sice podstatně snížil, přesto byl v roce 2017 s 5,6 % mezi kraji nejvyšší. V posledních letech opět v kraji mírně roste váha terciárního sektoru, jehož podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty v roce 2017 překročil 47 %. Přesto jde v regionálním srovnání po Zlínském a Královéhradeckém kraji o třetí nejnižší podíl.

V Kraji Vysočina se projevuje pokles závislosti výkonnosti hospodářství na množství pracovní síly, což dokládá rychlejší růst hrubého domácího produktu než počtu zaměstnanců. V průběhu let 2008 až 2017 tak došlo ke zvýšení hrubého domácího produktu na 1 zaměstnance (tj. souhrnné produktivity práce) více než o pětinu. Regionální čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele dosáhl v roce 2017 hodnoty 223 271 Kč, což představuje 97,0 % průměru ČR.

Výdaje na výzkum a vývoj klesají.

Celkové výdaje na výzkum a vývoj na pracovištích sídlících v Kraji Vysočina dosáhly v roce 2017 částky 1 384 mil. Kč a již podruhé za sebou se meziročně snížily. Podíl na objemu výdajů v celé České republice činil pouze 1,5 % a po Karlovarském a Ústeckém kraji je mezi regiony nejnižší. Podíl výdajů směřovaných do vědy a výzkumu na regionálním HDP se snížil na 0,7 % v roce 2017, což svědčí o nevelké intenzitě výzkumu a vývoje na Vysočině.

Výzkum v kraji financuje téměř výhradně soukromý sektor.

Téměř výhradním finančním zdrojem podpory výzkumných a vývojových činností jsou na Vysočině soukromé zdroje. Podnikatelský sektor v roce 2017 poskytl částku 1 368 milionů Kč, to jest 99 %. Druhým nejvýznamnějším poskytovatelem finančních prostředků byl vládní sektor s necelými 14 mil. Kč.

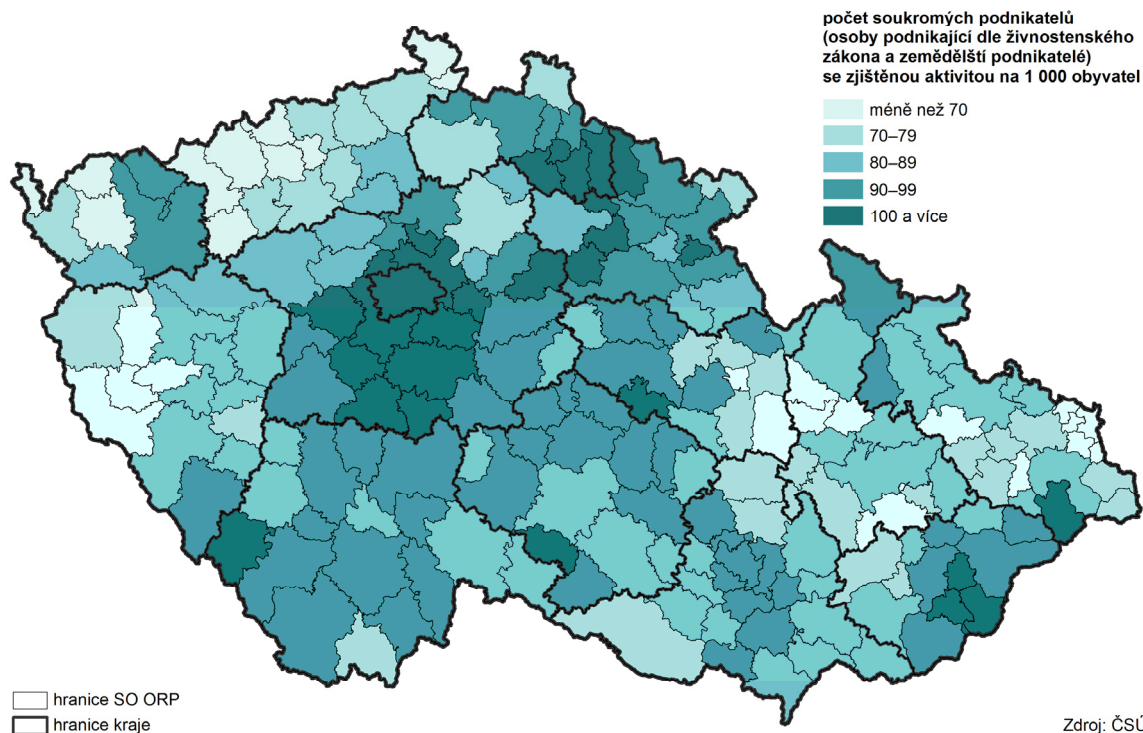
Dále roste podíl domácností

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2017 na území Kraje Vysočina 76,4 % domácností

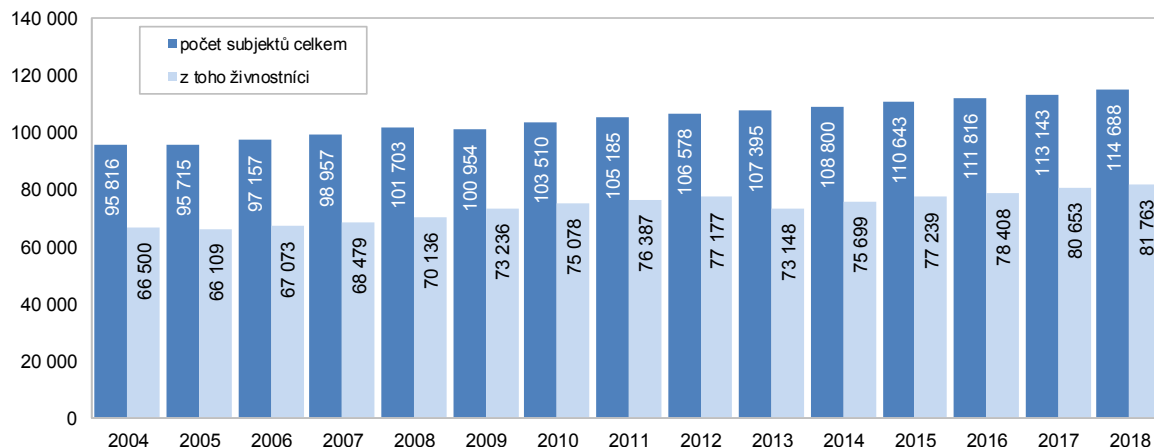
s připojením na internet.

vybaveno osobním počítačem, to je jen o 0,4 procentního bodu méně než v celé ČR. Proti roku 2007 se vybavenost v kraji zvýšila o 36,0 bodu. Ještě rychlejší rozvoj byl zaznamenán u vybavení domácností přípojkou k internetu. V roce 2017 bylo k internetu připojeno 76,6 % domácností (v roce 2007 jen 32,0 %), což bylo 1,3 bodu pod průměrem ČR.

Soukromí podnikatelé ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2018

Graf 3.2 Počet ekonomických subjektů v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Méně subjektů je registrováno již jenom v Karlovarském kraji.

V registru ekonomických subjektů (RES) bylo koncem roku 2018 evidováno 114 688 subjektů se sídlem na území Kraje Vysočina. Regionální podíl na celkovém republikovém počtu subjektů zachycených v RES se dlouhodobě pohybuje okolo 4 %. Nejméně jednotek vykazuje Karlovarský kraj (přes 75 tisíc subjektů) a první místo v mezikrajovém srovnání tradičně zaujímá Hl. město Praha s počtem více než 620 tisíc subjektů. V meziročním porovnání došlo na Vysočině k nárůstu o 1 545 ekonomických subjektů, tj. o 1,4 %.

Počet živnostníků v kraji roste,

Téměř 81 % krajského registru tvoří fyzické osoby, z nichž jednoznačně převažují osoby podnikající na základě živnostenského zákona, tj. živnostníci.

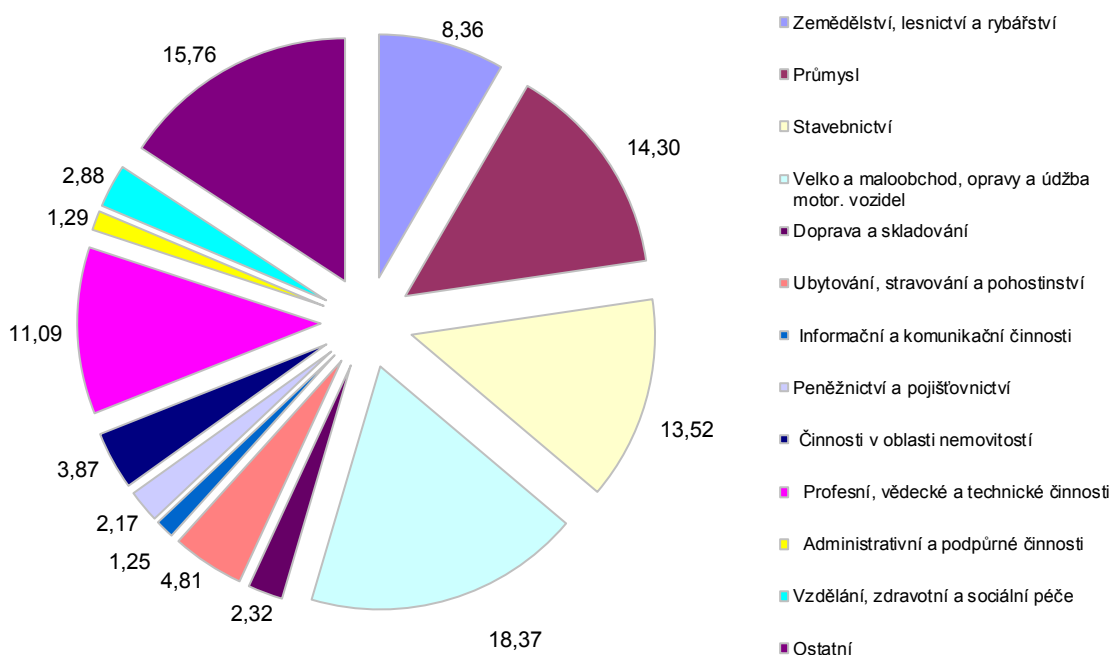
**podnikatelská aktivita
přesto stále nízká.**

Počet podnikatelů – živnostníků se na Vysočině přiblížil k hranici 82 tisíc, meziročně jich přibýlo 1 110 (index 101,5). Při relativním vyjádření počtu soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel kraje tento ukazatel těsně přesahuje hranici 160 a Kraj Vysočina je z tohoto pohledu regionem s třetí nejnižší podnikatelskou aktivitou v České republice (po Moravskoslezském a Ústeckém kraji). Nejvíce soukromých podnikatelů v přepočtu na obyvatele pěti okresů kraje Vysočina bylo evidováno na Pelhřimovsku (175) a nejméně v okrese Třebíč (154).

Ke konci roku 2018 bylo v RES zapsáno 21 875 právnických osob, proti roku 2017 jich přibýlo 507. Více než dvě pětiny právnických osob tvoří obchodní společnosti, nejčastěji společnosti s ručením omezeným (koncem roku 2018 jich na Vysočině bylo 9 246). Počet družstev se v roce 2018 snížil o tři, takže koncem roku jich bylo evidováno 457. Oprávnění k podnikání má také zaregistrováno 684 zahraničních fyzických osob, z toho nejvíce v okrese Jihlava (206) a nejméně v okrese Třebíč (187).

Největší podíl ve struktuře ekonomických subjektů dle převažující činnosti CZ-NACE tvoří s počtem 21 063 (tj. 18,4 %) subjekty zabývající se obchodem a opravami motorových vozidel. Další významnou oblastí je průmysl (16 403 subjektů, 14,3 %), stavebnictví (15 511 subjektů, 13,5 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (12 722 subjektů, 11,1 %). Na zemědělství, lesnictví a rybářství připadá 9 588 subjektů (8,4 %). V mezikrajovém porovnání to je nejvyšší podíl, o 3,8 bodu vyšší než je celorepubliková hodnota.

Graf 3.3 Struktura subjektů podle převažující činnosti CZ-NACE v Kraji Vysočina k 31. 12. 2018

**Zemědělská produkce
za rok 2017
zaznamenala pokles.**

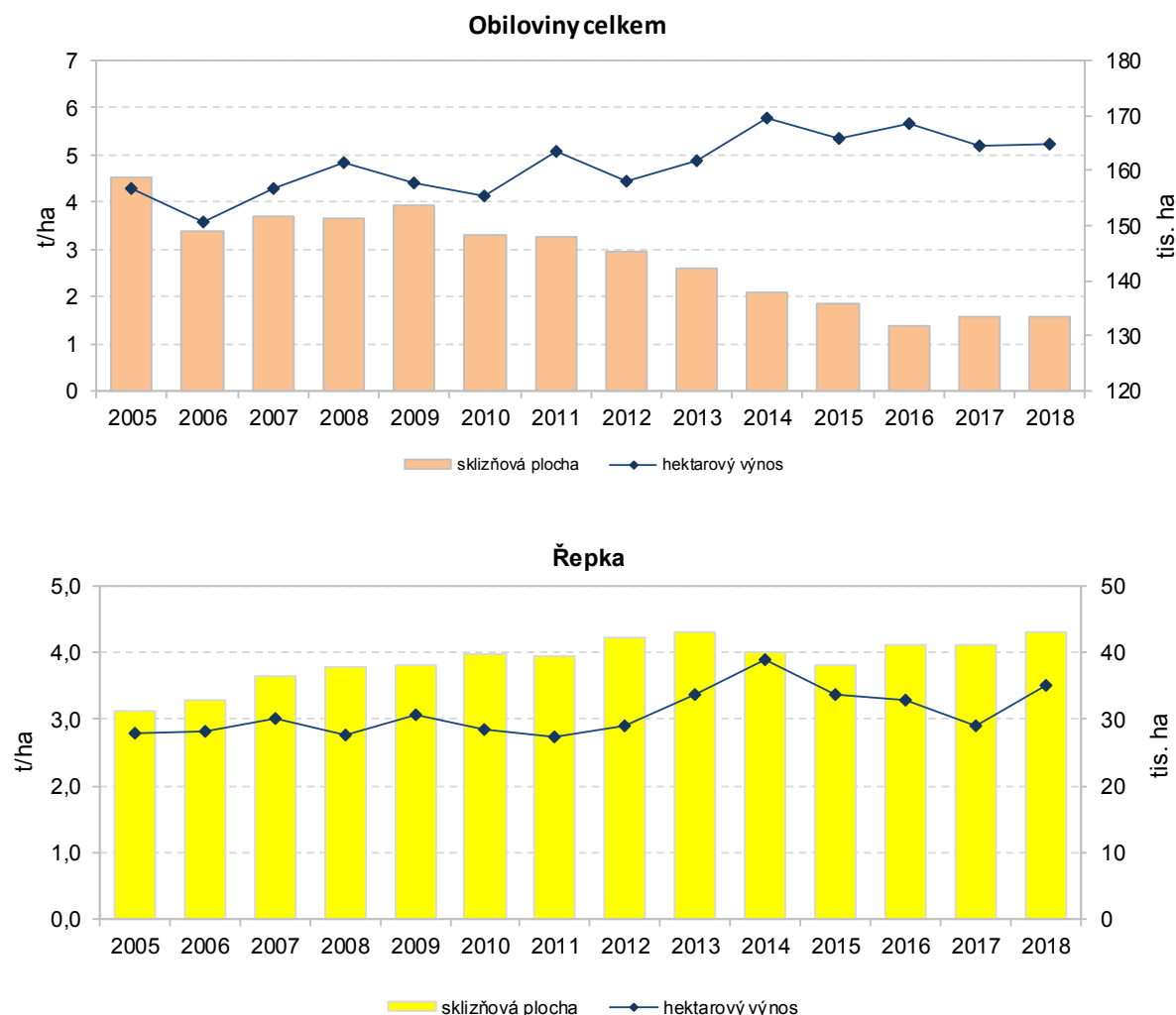
Souhrnný zemědělský účet zobrazuje produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření. Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2018 dosud nejsou k dispozici, na regionální úrovni tak můžeme hodnotit pouze semidefinitivní data za rok 2017. Zemědělská produkce v rámci Kraje Vysočina vykázala v roce 2017 ve stálých cenách roku 2000 hodnotu 13 464 mil. Kč. Proti roku předchozímu je to o 4,3 % méně. U rostlinné produkce došlo v kraji k výraznému poklesu (o 9,2 %), nepatrně se snížila též živočišná produkce (o 0,6 %). Z celkové zemědělské produkce připadlo na rostlinnou

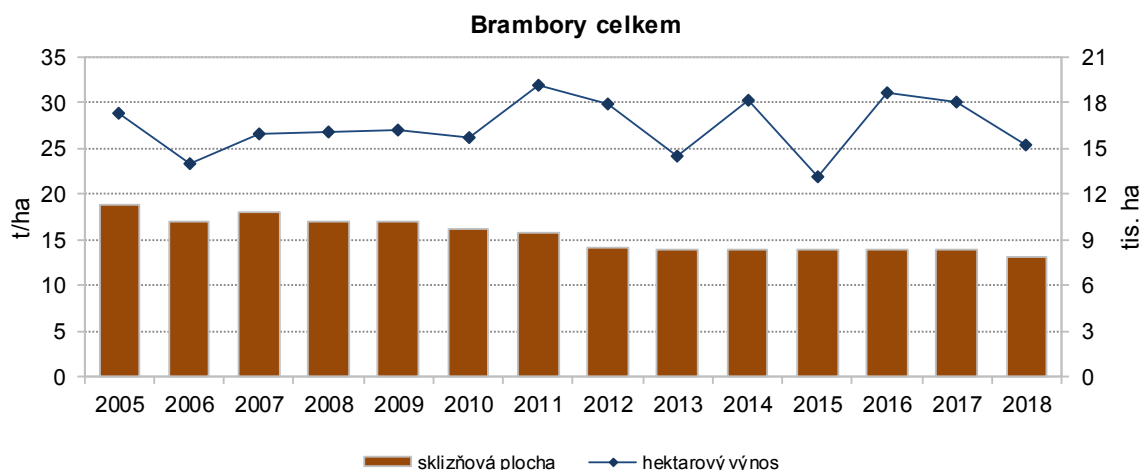
41,7 %, na živočišnou 53,5 %, na produkci zemědělských služeb 1,4 % a na nezemědělskou vedlejší činnost 3,4 %.

Nepatrně vyšší sklizeň obilovin.

Celková sklizeň obilovin na Vysočině v roce 2018 ve výši 698 tisíc tun byla čtvrtá nejvyšší v rámci České republiky za Středočeským, Jihomoravským a Jihočeským krajem. Podíl kraje na celkové sklizni obilovin v republice činil 10,0 %. Oproti předchozímu roku se sklizeň obilovin v kraji zvýšila o 0,3 %. V celé České republice naopak došlo k poklesu sklizně obilovin o 6,5 %. O vyšší produkci obilovin na Vysočině v roce 2018 se zasloužil nepatrně vyšší hektarový výnos, který oproti předchozímu roku vzrostl o 0,2 %. Sklízňová plocha obilovin v kraji se prakticky nezměnila. V roce 2018 sklídili zemědělci v Kraji Vysočina v průměru 5,22 tuny obilovin z jednoho hektaru, což bylo téměř stejně jako v celé České republice (5,21). Pomineme-li nevelkou výměru obilných polí na území hlavního města, pak se na prvním místě pomyslného žebříčku umístil Olomoucký kraj s 5,34 t/ha. Sklízňová plocha řepky se na Vysočině opět zvýšila, a to o 4,6 %, sklizeň při výnosu 3,50 tuny z hektaru přesáhla 150 tisíc tun a po Středočeském a Jihočeském kraji byla v republice třetí nejvyšší.

Graf 3.4 Sklízňové plochy a sklizeň vybraných zemědělských plodin v Kraji Vysočina

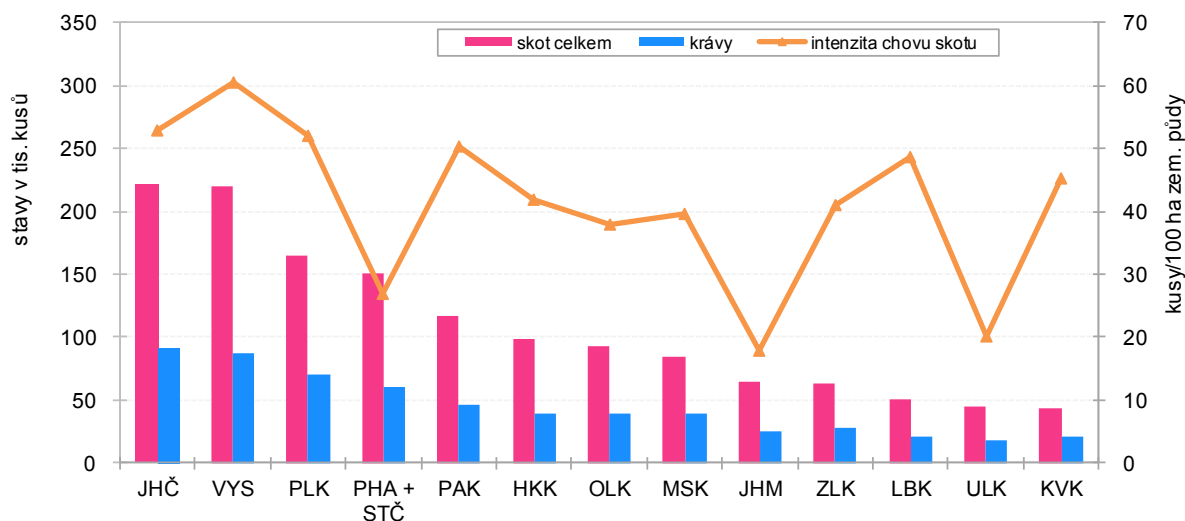

Z Vysočiny pochází více než třetina brambor.

Vysočina má tradičně dominantní postavení v pěstování brambor. Také v roce 2018 se kraj podílel více než jednou třetinou na celkové produkci brambor v ČR. Brambor celkem bylo na Vysočině sklizeno téměř 200 tisíc tun, výměra ploch brambor se v roce 2018 oproti předchozímu roku snížila o 5,2 %. Hektarový výnos dosáhl 25,40 tuny a ve srovnání s rokem 2017 se snížil o 15,6 %. Z ostatních zemědělských plodin zaujímá Vysočina první místo ve sklizni píce na orné půdě (v seně) i ve sklizni kukuřice na zeleno a siláž (v obou případech kolem 17 % produkce ČR), což koresponduje s vysokými stavy skotu a také s vyšším stupněm zornění i v méně příznivých oblastech. Na třetím místě za Jihočeským a Plzeňským krajem je sklizeň píce v seně z trvalých travních porostů (8,6 % produkce ČR).

Graf 3.5 Stavy skotu podle krajů k 1. 4. 2018

Mírně poklesly stavy skotu, přibýlo prasat.

Stavy skotu se v Kraji Vysočina meziročně snížily o 2 356 kusů, to je o 1,1 %. K 1. 4. 2018 bylo chováno 220 052 kusů skotu, což je 15,6 % republikového stáda. V rámci celé České republiky se stavy skotu zmenšily o 0,5 % a jejich mírný pokles byl zaznamenán ve většině krajů, výjimkou byl zejména Liberecký kraj, kde stavy skotu meziročně vzrostly o 4 %. Na Vysočině se početní stavy skotu od roku 1999 nepřetržitě snižovaly až do roku 2010, od kterého stavy chovaného skotu zaznamenávaly mírně rostoucí tendenci až do roku 2016, poté opět klesají. V kraji představuje podíl krav 39,9 % z celkového stáda skotu. Stavy prasat se v Kraji Vysočina proti minulému soupisu zvýšily, a to o 13 892 kusů.

	kusů (o 4,6 %). V celé České republice byl nárůst počtu prasat prakticky stejný (o 4,5 %). K 1. 4. 2018 bylo v Kraji Vysočina chováno 316 819 kusů prasat, to je 20,4 % z celkového počtu v České republice. Podíl prasnic ve stádu prasat představoval na Vysočině 5,8 %. Proti soupisu z předchozího roku se stavy drůbeže v Kraji Vysočina téměř zdvojnásobily (o 94,4 %). V chovech se tak nacházelo 602 520 kusů drůbeže, což je 2,6 % z drůbeže chované v celé České republice. Na celkových stavech drůbeže na Vysočině se pouze necelými 9 % podílely slepice, jejichž počet se meziročně zvýšil o 45,1 %, takže jich k rozhodnému okamžiku bylo v kraji chováno 53 341. Početní stavy chovů ovcí zůstaly na Vysočině poměrně stabilní. Ovcí v kraji oproti předchozímu roku přibýlo 299 kusů (+ 2,1 %). K 1. 4. 2018 tak bylo chováno 14 700 ovcí, což představuje 7 procent z celkového počtu v republice.
<i>Produkce masa a mléka na Vysočině zůstává stabilní.</i>	V Kraji Vysočina bylo v roce 2018 vyrobeno přes 37 tisíc tun masa (bez drůbežího) v jatečné hmotnosti, což je 13,3 % z produkce masa ČR. Převážně se jedná o maso vepřové, jehož podíl činí přes 57 %, něco přes 42 % připadá na maso hovězí. V porovnání s rokem 2017 výroba masa v kraji vzrostla o 4,0 %, nárůst se projevil u vepřového i hovězího masa. Mléka bylo vyrobeno přes 571 mil. litrů, což je téměř 19 % z celkové produkce České republiky. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 1,7 %.
<i>Výrazný nárůst nahodilé hmyzové těžby.</i>	Na Vysočině se v roce 2018 rozkládaly lesní pozemky na výměře 207 357 ha. Z celkové rozlohy kraje to představuje 30,5 %, na výměře lesních porostů celé České republiky se Vysočina podílí 7,8 %. V roce 2018 bylo zalesněno 1 373 ha, což je o 17,6 % více než v předchozím roce. Při zalesňování stále více dominují jehličnany (65 % plochy), z nichž přes 85 % tvoří smrk. Mezi listnatými stromy má největší zastoupení buk. Přirozená obnova lesa byla uplatněna na 170 ha lesních pozemků (o 57,4 % méně než v předchozím roce). V roce 2018 bylo vytěženo 3 765 331 m³ dřeva, z toho 70,4 % připadalo na nahodilou hmyzovou těžbu, jejíž podíl na celkovém objemu vytěženého dřeva se v důsledku kůrovcové kalamity meziročně zvýšil o 46,3 procentního bodu. Jehličnany tvořily 99,3 % vytěženého dřeva a v drtivé většině se opět jednalo o smrk.
<i>Tržby i počty zaměstnanců v průmyslových podnicích meziročně poklesly.</i>	V roce 2018 mělo v Kraji Vysočina sídlo 135 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje 5,7 % z republikového úhrnu. V průměru zaměstnávaly tyto průmyslové podniky 50 455 pracovníků (fyzické osoby), tj. 5,8 % z republikového úhrnu. Na rozdíl od vývoje v České republice, kde zaměstnanost v průmyslu vzrostla o 1,6 %, byl na Vysočině zaznamenán pokles o 0,4 %. Kraj se tak zařadil mezi šest regionů České republiky, kde došlo k meziročnímu poklesu pracovníků. Průmyslové podniky na Vysočině zaznamenaly v roce 2018 pokles tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy o 1,0 %, v celé České republice tento ukazatel vzrostl o 3,5 %. Mimo Vysočinu poklesly průmyslové tržby už jen v Hlavním městě Praze.
<i>Výrazný růst mezd v průmyslových podnicích.</i>	Dynamika růstu průměrné měsíční mzdy v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci byla na Vysočině 107,1 %, v České republice byla ještě o 0,5 procentního bodu vyšší. Svou hodnotou 32 232 Kč mzda dosáhla jen na úroveň 93,6 % úrovně ČR. Nejvyšší průměrná mzda byla vykázána ve Středočeském kraji (41 874 Kč).
<i>Výrazně vzrostl objem stavebních prací, počet zaměstnanců se snížil.</i>	Objem základní stavební výroby ve stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina dosáhl v roce 2018 částky 6 605 milionů Kč. Ve srovnání s rokem 2017 to představuje nárůst o 11,6 %, v celé ČR bylo zaznamenáno zvýšení o 14,7 %. Na celkovém objemu základní stavební výroby v celé České republice se tak podniky se sídlem na Vysočině v roce 2018 podílely 4,0 %. Pozemní stavitelství se na základní stavební výrobě v Kraji Vysočina podílelo 65,3 %, podíl inženýrského stavitelství činil 32,4 %. Ve stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina pracovalo v roce 2018 v průměru 3 986 zaměstnanců, oproti předchozímu roku se jejich počet snížil o 3,0 %. Průměrná měsíční mzda ve sledovaném období vzrostla o 9,8 % a dosáhla tak částky 33 295 Kč.

**Mírně vzrostl počet
vydaných stavebních
povolení.**

**Zvýšila se
předpokládaná hodnota
staveb.**

**Zvýšil se počet
zahájených bytů.**

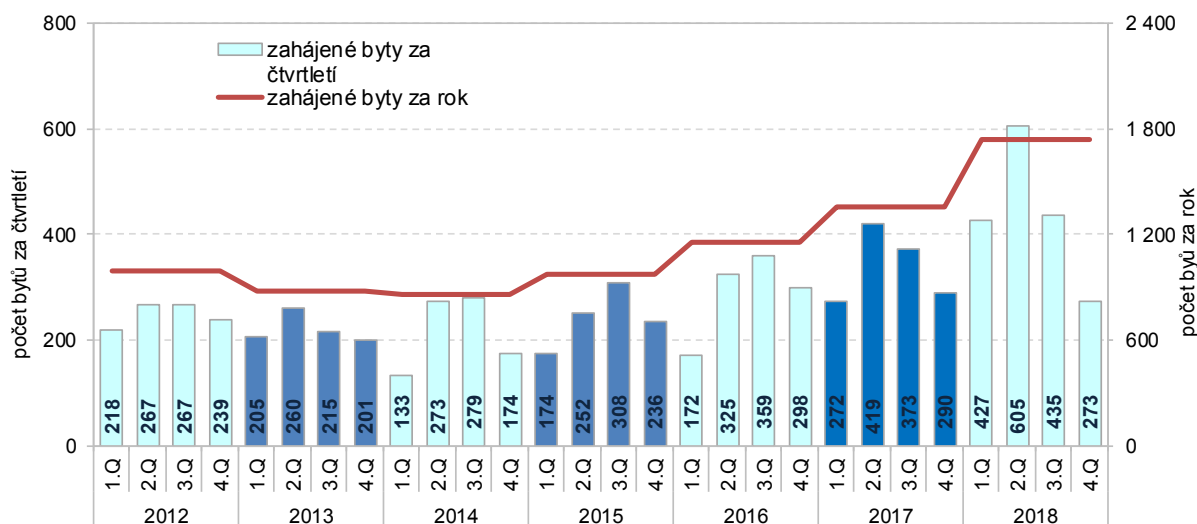
Produktivita práce ze základní stavební výroby se meziročně zvýšila o 15,1 %.

V průběhu roku 2018 bylo stavebními úřady v Kraji Vysočina vydáno celkem 4 685 stavebních povolení, což bylo o 1,3 % více než v předchozím roce. V rámci kraje připadalo nejvíce vydaných stavebních povolení na jihlavský (21,3 %) a žďárský okres (21,1 %), naopak nejméně na Pelhřimovsko (18,5 %) a Havlíčkovobrodsko (18,6 %). Počet vydaných povolení se meziročně zvýšil ve všech okresech s výjimkou žďárského (pokles o 1,2 %). Nejvíce, o 6,3 %, vzrostl počet vydaných stavebních povolení v okrese Pelhřimov. Z celkového počtu 590 povolení vydaných na stavby na ochranu životního prostředí připadal nejvyšší podíl na Jihlavsko (33,4 %), naopak nejméně jich připadalo na okresy Havlíčkův Brod (9,7 %) a Pelhřimov (10,5 %).

Celková orientační předpokládaná hodnota staveb, na něž bylo v roce 2018 na Vysočině vydáno stavební ohlášení nebo povolení, činila 16 097 milionů Kč, což bylo o 8,1 % více než v roce předchozím. Tato částka představuje 4,5 % celkové předpokládané hodnoty staveb za celou Českou republiku. Průměrná hodnota na jedno vydané stavební ohlášení a povolení činila v roce 2018 na Vysočině 3 436 tis. Kč, což představovalo 78 % úrovně České republiky, mezi kraji je tato hodnota šestá nejnižší.

Počet 1 740 bytů, jejichž výstavba byla na Vysočině v roce 2018 zahájena, představoval proti předchozímu roku nárůst o 28,5 %. Množství zahájených bytů se ve srovnání s rokem 2017 zvýšilo ve většině regionů, nejvíce právě na Vysočině. Naproti tomu k největšímu poklesu o 15,3 % došlo v Olomouckém kraji. Kromě Olomouckého kraje poklesl počet zahájených bytů ještě ve třech dalších regionech. Na celkovém počtu zahájených bytů v celé České republice se Vysočina v roce 2018 podílela 5,2 %. V rámci kraje byla výstavba největšího počtu bytů zahájena na Žďársku (24,8 % celkového počtu), nejméně na Havlíčkovobrodsku 15,5 %. Ze zahájených bytů připadaly na Vysočině více než tři pětiny na byty v rodinných domech.

Graf 3.6 Zahájené byty v Kraji Vysočina

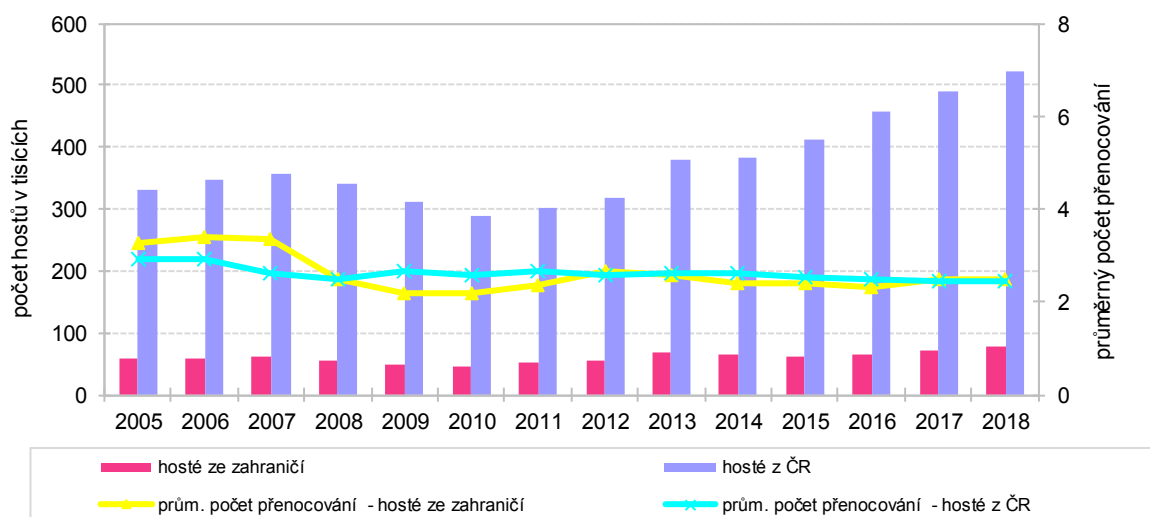
**Výrazně vzrostl počet
dokončených bytů.**

Dokončeno bylo v roce 2018 v Kraji Vysočina 1 441 bytů, což představuje proti předchozímu roku nárůst o 42,1 %. Největší podíl dokončených bytů připadal na okres Žďár nad Sázavou 25,6 %, naproti tomu na pelhřimovský okres pouze 12,9 %. Mezi dokončenými byty ve všech okresech kraje převažovaly byty v rodinných domech, nejnižší byl jejich podíl v okrese Jihlava 64,6 %, nejvyšší na Třebíčsku 78,5 %. Výstavba bytových domů byla nejvíce rozšířena v okrese Havlíčkův Brod, kde v nich nově vzniklo 57 bytů, jen o málo méně jich bylo dokončeno v okresech Jihlava a Žďár nad Sázavou.

Počet turistů na Vysočině vzrostl.

V roce 2018 měli turisté v Kraji Vysočina k dispozici 440 hromadných ubytovacích zařízení s 24 469 lůžky. Zhruba třetina ubytovacích kapacit připadá na Žďársko. V roce 2018 navštívilo kraj 602 487 hostů, což je o 6,9 % více než v roce 2017. Z celkového počtu tvořili 13 % zahraniční návštěvníci, jejichž počet se meziročně zvýšil o více než šest tisíc osob. Množství domácích hostů vzrostlo méně výrazně o 6,6 %. V posledních letech se projevuje mírný pokles délky pobytu.

Graf 3.7 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Kraji Vysočina

Němci stále patří k tradičním návštěvníkům Vysočiny.

Ve struktuře zahraničních hostů jednoznačně převažují návštěvníci z Německa a Slovenska. V roce 2018 jich přijelo více než 17,5 tis., resp. 17,7 tis., což dohromady představuje téměř polovinu zahraničních turistů. K dalším zemím, jejichž občané zavítali ve větším počtu na Vysočinu, patří Nizozemsko, Polsko, Ukrajina, Rakousko, Itálie. Z nich nejvíce času v kraji trávili Nizozemci (6 dnů), naproti tomu Poláci, Rakušané či Ukrajinci jen tři až čtyři dny.

4. Životní prostředí

Plocha zemědělské i orné půdy se neustále snižuje.

Kraj Vysočina se rozkládá na celkové ploše 679,6 tisíc hektarů, v roce 2018 z ní zemědělská půda zabírala 408,2 tisíc ha, z toho bylo 314,7 tisíc ha orné půdy. Podíl orné půdy z celkové výměry půdy zemědělské vypovídá o stupni intenzity zemědělského hospodaření. V kraji se plocha zemědělské půdy dlouhodobě zmenšuje, zároveň se snižuje i podíl orné půdy. Výměra zemědělské půdy se proti roku 2009 snížila o 2 748 ha, výměra orné půdy poklesla o 3 263 ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) tím zaznamenal pokles ze 77,35 % v roce 2009 na 77,10 % v roce 2018. Úbytek zemědělské půdy se projevil rozšířením lesních pozemků, vodních ploch, silnic a ostatních komunikací, rovněž pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch.

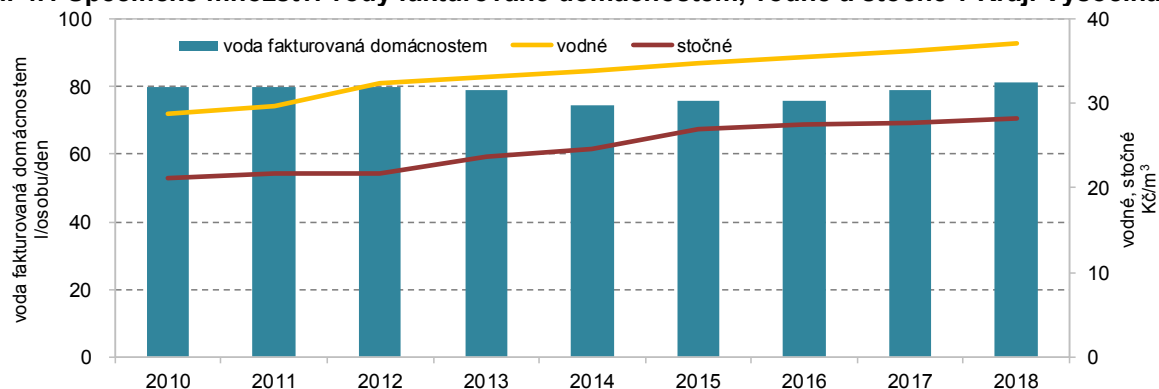
Roste spotřeba vody, stoupá sazba za vodné.

Z celkového počtu obyvatel kraje bylo v roce 2018 pitnou vodou z vodovodů zásobováno téměř 490 tisíc osob, což představuje 95,8 %. Délka vodovodní sítě dosahovala na Vysočině 5 881 kilometrů a vodovodních přípojek bylo evidováno téměř 138 tisíc.

V Kraji Vysočina bylo v roce 2018 pro obyvatele vyrobeno 24,4 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje zvýšení o 2,1 %. Specifické množství vody fakturované domácnostem na Vysočině překročilo hranici 80 litrů na osobu a den (81,2 l/osobu a den). Celkový objem fakturované vody zaznamenal meziroční nárůst ve výši 2,0 %, zatímco v roce 2017 bylo celkem fakturováno 21,4 mil. m³ vody, v roce 2018 to bylo 21,8 mil. m³. Na domácnosti připadá 66,2 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody dále stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 36,30 Kč/m³ v roce 2017 na 37,10 Kč/m³ v roce 2018 a stočné vyšplhalo již na 28,30 Kč/m³.

V roce 2018 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 107 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykázaly domácnosti ve Zlínském a Pardubickém kraji.

Graf 4.1 Specifické množství vody fakturované domácnostem, vodné a stočné v Kraji Vysočina

Nevelký pokles podílu čištěných odpadních vod.

V roce 2018 bydlelo na Vysočině v domech napojených na kanalizaci přes 446 tisíc osob, což je 87,6 % z celkového počtu obyvatel a proti předchozímu roku byl zaznamenán pouze nepatrný nárůst, a to o 0,4 procentního bodu. Z celkového počtu obyvatel v domech napojených na kanalizaci bydlela většina v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod, a to 87,8 %. Celková délka kanalizační sítě na Vysočině v roce 2018 činila 3 335 km a počet kanalizačních přípojek se blížil 112 tisícům.

Proti roku 2017 se v kraji celkový objem vod vypouštěných do kanalizace mírně snížil (-1,0 %). V provozu na území kraje bylo 209 ČOV, vesměs mechanicko-biologických, s celkovou kapacitou 169,2 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 90,1 % z celkového množství odpadních vod a ve srovnání s rokem 2017 poklesl o 0,6 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval

7 155 tun sušiny, což bylo o 2,9 % více než v roce 2017. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů byla na Vysočině přímá aplikace a rekultivace a kompostování.

Emise znečišťujících látek klesají.

K základním znečišťujícím látkám patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO₂) a tuhé emise v ovzduší. Měří se jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). V roce 2017 bylo v Kraji Vysočina všemi zdroji vyprodukováno celkem 43,8 tisíc tun oxidu uhelnatého (6,45 t/km²), 8,2 tisíc tun oxidů dusíku (1,21 tun na km²), emise oxidu siřičitého v objemu 2,0 tisíc tun (0,30 tun na km²) tuhé látky 3,6 tisíc tun (0,54 tun na km²). Ve srovnání s rokem 2008 došlo ke snížení měrných emisí oxidů dusíku o 0,34 tun na km², měrné emise oxidu siřičitého se téměř nezměnily (-0,01 tun na km²), emise oxidu uhelnatého se snížily o 1,27 tun na km² a emise tuhých látek o 0,13 tun na km².

Meziročně vzrostla produkce podnikového odpadu.

V roce 2017 podniky se sídlem v Kraji Vysočina vyprodukovaly 529,2 tisíc tun odpadů, meziročně se objem podnikového odpadu zvýšil o 47,5 tisíc tun (o 9,9 %).

Vysoký podíl tříděného odpadu.

V roce 2017 bylo na Vysočině vyprodukováno celkem 192,7 tisíc tun komunálního odpadu, na jednoho obyvatele kraje tak připadalo 379 kg odpadu, což odpovídá meziročnímu nárůstu o 3,3 % (v absolutním vyjádření o 12 kg více na obyvatele). Ve srovnání s průměrem za celou Českou republiku bylo vyprodukováno o 35 kg více, když celorepubliková hodnota představovala 344 kg komunálního odpadu na obyvatele.

Příznivým jevem ve vývoji produkce komunálního odpadu v Kraji Vysočina je vysoký podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (tzv. tříděný odpad). V roce 2017 dosáhl tento podíl 16,4 % a představoval 62 kg na jednoho obyvatele kraje a jedná se o druhou nejvyšší hodnotu v rámci mezikrajského srovnání. Republikový průměr v roce 2017 dosáhl hodnoty 53 kg tříděného odpadu na obyvatele.

Vzrostl objem investic na ochranu životního prostředí.

Na ochranu životního prostředí bylo v roce 2017 na celém území Kraje Vysočina investováno 1 416,7 mil. Kč (v přepočtu na obyvatele kraje to byla částka 2 782 Kč). Objem investic na ochranu životního prostředí se proti roku 2016 zvýšil o více než 522 mil. Kč.

Nejvíce investic je určeno na nakládání s odpadními vodami.

Investoři se sídlem v Kraji Vysočina vynaložili v roce 2017 na ochranu životního prostředí celkem 2,1 mld. Kč, v této částce byly zahrnuty jednak investice za 0,76 mld. Kč, dalších 1,33 mld. Kč pak tvořily neinvestiční náklady. Objem investic zaznamenal meziroční nárůst o 297 mil. Kč. V roce 2017 byl nejvyšší podíl investičních prostředků, a to 72,9 % určen na nakládání s odpadními vodami, dalších 7,4 % investic bylo určeno na ochranu ovzduší a klimatu a 11,4 % na nakládání s odpady.

Z neinvestičních nákladů připadá nejvyšší podíl na nakládání s odpady.

Objem neinvestičních nákladů investorů se sídlem v Kraji Vysočina se v roce 2017 meziročně zvýšil o 10,1 % (o 121,9 milionu). Rozložení podle druhu určení je v tomto případě v posledních letech celkem stálé, neboť vždy nejvyšší podíl připadal na nakládání s odpady, v roce 2017 to bylo 66,5 %.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
Živě narození mimo manželství (%)															
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
2018	48,5	40,7	47,0	50,3	51,6	61,7	63,4	54,2	49,8	48,9	43,4	43,8	49,8	42,3	51,9
Index stáří k 31. 12. (%) ¹⁾															
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2013	75,1	77,2	75,1	75,3	75,6	74,3	72,9	74,9	75,9	75,2	75,8	75,5	74,4	74,7	73,7
2014	75,4	77,4	75,6	75,6	76,1	74,2	73,4	75,2	76,2	75,9	76,2	75,9	74,8	75,0	73,9
2015	75,7	77,5	76,0	75,6	76,1	74,4	73,8	75,4	76,5	76,2	76,5	76,3	75,1	75,4	74,1
2016	75,8	77,7	76,1	76,0	76,0	74,6	73,8	75,7	76,8	76,3	77,0	76,4	75,2	75,4	74,2
2017	76,0	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2013	81,1	82,0	80,9	81,0	81,1	79,9	79,2	81,0	81,4	81,1	81,8	82,0	81,2	81,5	80,1
2014	81,4	82,3	81,5	81,4	81,4	80,2	79,4	81,5	81,9	81,6	82,5	82,3	81,8	81,5	80,5
2015	81,6	82,4	81,5	81,5	81,4	80,2	79,7	81,4	82,2	82,1	82,6	82,4	81,7	81,8	80,8
2016	81,6	82,5	81,5	81,6	81,4	80,5	79,7	81,5	82,0	82,1	82,4	82,4	81,5	82,2	81,0
2017	81,8	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,2	57,8	57,6	
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ¹⁾ (MPSV)															
2013	8,17	5,14	6,90	7,10	6,45	9,33	11,47	8,46	7,31	7,45	8,05	8,94	9,79	8,34	10,47
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%) ²⁾ (MPSV)															
2013	3,33	1,77	2,65	2,35	2,38	4,04	5,49	3,53	2,55	2,69	3,14	3,68	4,13	3,27	4,88
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
2018	0,88	0,48	0,74	0,43	0,44	0,76	1,49	0,79	0,48	0,26	0,79	1,25	0,88	0,59	1,84
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2013	198,4	260,8	213,7	186,4	203,2	177,0	173,3	183,7	192,6	186,9	190,5	198,7	177,5	184,1	178,0
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	221,4	291,9	244,7	206,5	219,2	202,3	191,4	209,0	212,9	208,1	212,7	219,2	197,9	203,0	197,1
2017	230,2	307,3	239,1	216,1	231,2	218,1	199,8	214,8	225,7	217,6	223,3	228,7	207,1	212,6	207,2
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ³⁾ (MPSV)															
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) ⁴⁾ (ČSSZ)															
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

³⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁴⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2013	389,9	812,5	348,7	333,1	363,3	272,5	302,4	302,1	335,3	313,7	327,5	387,6	301,2	330,8	324,6
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,3	943,3	418,4	371,7	421,8	296,4	330,1	349,2	401,1	367,7	370,9	435,4	351,1	388,0	374,6
2017	476,6	997,6	445,7	387,0	440,6	315,7	345,2	364,7	442,0	388,0	392,1	450,1	373,7	408,0	392,8
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2013	99,5	100,5	98,3	99,4	102,9	98,4	98,6	98,7	98,1	100,4	98,1	102,7	98,3	99,9	95,7
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,5	102,1	106,2	102,1	103,0	100,3	98,3	102,4	104,6	102,7	102,3	100,6	103,4	102,3	102,5
2017	104,4	104,7	107,7	103,0	104,0	102,8	101,2	104,1	110,2	104,5	104,1	101,8	104,5	104,0	102,8
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	31,1
2014	39,1	44,2	32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1	35,1
2015	36,8	41,7	29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9	31,9
2016	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	29,4
2017 ¹⁾	37,9	43,6	31,8	33,6	20,4	35,0	23,2	40,0	49,2	44,4	42,3	36,9	35,5	28,8	28,8
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích ²⁾ (tis. fyzických osob)															
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele ³⁾ (tis. Kč)															
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
2018 ⁴⁾	25,6	44,6	21,2	31,8	23,8	24,4	23,0	17,9	21,9	21,5	23,7	27,5	23,5	18,0	19,9
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
2018 ⁴⁾	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285

¹⁾ semidefinitivní údaje

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převládající činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převládající stavební činností

⁴⁾ předběžné údaje

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km ²) (ČHMÚ)															
2013	1,76	1,09	1,92	0,77	0,90	2,83	7,85	0,45	0,99	2,62	0,34	0,31	0,76	1,20	3,72
2014	1,64	0,58	1,81	0,65	0,86	2,86	7,25	0,37	0,86	2,59	0,27	0,23	0,74	1,08	3,54
2015	1,58	0,60	1,79	0,61	0,85	2,91	6,51	0,41	0,91	2,57	0,29	0,26	0,75	1,09	3,36
2016	1,41	0,47	1,58	0,36	0,59	3,06	6,34	0,40	0,92	1,56	0,29	0,21	0,71	1,03	3,23
2017	1,33	0,50	1,70	0,40	0,55	2,32	5,43	0,39	0,88	1,55	0,30	0,20	0,68	1,18	3,18
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km ²) (ČHMÚ)															
2013	2,39	19,23	2,56	0,95	1,15	2,24	7,46	1,14	1,36	2,92	1,27	1,81	1,64	1,57	4,73
2014	2,30	17,42	2,59	0,92	1,08	2,02	6,58	1,12	1,36	3,10	1,31	1,80	1,63	1,59	4,47
2015	2,19	16,32	2,47	0,86	1,06	2,15	6,06	1,09	1,29	2,81	1,21	1,78	1,60	1,56	4,37
2016	2,04	15,18	2,44	0,83	0,88	2,08	5,67	1,07	1,04	2,46	1,18	1,73	1,29	1,23	4,20
2017	1,99	14,80	2,42	0,83	0,88	1,97	5,47	1,05	1,04	2,61	1,21	1,71	1,28	1,23	3,74
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017	1 972	4 250	1 326	2 190	2 008	523	2 010	1 014	1 000	1 239	1 040	2 450	955	1 511	2 251
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017	344	312	399	370	324	328	361	283	323	348	379	317	365	315	350
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017	15,3	17,9	12,9	15,5	18,1	14,0	12,5	13,0	16,8	16,1	16,4	14,6	13,7	21,0	15,2
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017	3 345	3 298	1 605	1 991	1 797	1 109	18 999	2 292	1 378	1 819	2 785	1 612	1 452	958	2 710
2018	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.